



Gaziantep Ticaret Odası

Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi

Mevcut Durum Analizi ve Gelişim Stratejileri Raporu

İpekyolu Kalkınma Ajansı 2012 yılı Doğrudan Faaliyet Destek Programı kapsamında hazırlanan bu yayının içeriği İpekyolu Kalkınma Ajansı ve/veya Kalkınma Bakanlığı görüşlerini yansıtmamakta olup, içerik ile ilgili tek sorumluluk Gaziantep Ticaret Odası'na aittir.



2013

1. İçindekiler

Sayfa İçeriği	Sayfa No
0. Kapak	1
1. İçindekiler	2-4
2. Önsöz ve Paydaş Katkıları	
3. Türkiye ve Dünya'da Tarım	
3.1. Tarıma Genel Bakış	
3.2. Dünya' da Tarım	
3.3. Türkiye' de Tarım	
3.4. Tarım ve İklim Değişimi	
4. Türkiye ve Dünya'da Antepfıstığı	
5. Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi'nin Gerekçelendirilmesi	
6. Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi Faaliyetleri	
6.1. Literatür Tarama	
6.2. Paydaş alıştayı	
6.3. Karşılıklı Görüşme ile Firma Anketlerinin Uygulanması	
6.4. Strateji alıştayı	
6.5. Mevcut Durum Analiz alışması Raporu'nun Oluşturulması	
7. Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi Faaliyetleri ile Belirlenen Sorunlar	
7.1. Yetiştiricilik	
7.2. Sağlıklı Depolama	
7.3. Paketleme Tesisleri ve İşletmecilik	
7.4. Pazarlama, Ticaret ve İhracat	
8. Strateji alıştayı	
8.1. Antepfıstığı Sektörü'nün Geleceği	
8.1.1. En Kötü Senaryo	
8.1.2. En Muhtemel Senaryo	
8.1.3. En İyi Senaryo	
8.2. Antepfıstığı Sektörü için Yaptıklarımız ve Yapamadıklarımız	
8.2.1. Antepfıstığı Sektöründe Yaptıklarımız	
8.2.1.1. Tarımsal Üretimde Yaptıklarımız	
8.2.1.1.1. Fidancılık	
8.2.1.1.2. Yetiştiricilik	
8.2.1.1.3. Sulama	
8.2.1.1.4. Üretim Teknikleri ve Yeni Teknolojilerin Yayılması	
8.2.1.2. Ürün İşlemede Yaptıklarımız	
8.2.1.2.1. İşleme Makine ve Ekipmanı	
8.2.1.2.2. İşleme ve Depolama	
8.2.1.3. Tanıtım, Pazarlama ve Finansman Alanında Yaptıklarımız	
8.2.2. Antepfıstığı Sektöründe Yapamadıklarımız	
8.2.2.1. Tarımsal Üretimde Yapamadıklarımız	
8.2.2.1.1. Fidancılık	
8.2.2.1.2. Yetiştiricilik	
8.2.2.1.3. Sulama	
8.2.2.1.4. Üretim Teknikleri ve Yeni Teknolojilerin Yayılması	
8.2.2.2. Ürün İşlemede Yapamadıklarımız	
8.2.2.2.1. İşleme Makine ve Ekipmanı	
8.2.2.2.2. İşleme ve Depolama	
8.2.2.3. Tanıtım, Pazarlama ve Finansman Alanında Yapamadıklarımız	
Sayfa İçeriği	Sayfa No

8.3. Antepfıstığı Sektörü için GZFT Analizi	
8.3.1. Antepfıstığı Sektörünün Güçlü Yanlar	
8.3.1.1. Ürünün (Antepfıstığı) Güçlü Yanları	
8.3.1.2. Antepfıstığı Bitkisinin Güçlü Yanları	
8.3.1.3. Bölgenin Güçlü Yanları	
8.3.1.4. Tarımsal Üreticilerin Güçlü Yanları	
8.3.1.5. Tüccar ve Sanayicinin Güçlü Yanları	
8.3.1.6. Devlet ve Kurumların Güçlü Yanları	
8.3.1.7. Teknolojik Açıdan Güçlü Yanlar	
8.3.2. Antepfıstığı Sektörünün Zayıf Yanları	
8.3.2.1. Ürünün (Antepfıstığı) Zayıf Yanları	
8.3.2.2. Antepfıstığı Bitkisinin Zayıf Yanları	
8.3.2.3. Bölgenin Zayıf Yanları	
8.3.2.4. Tarımsal Üreticilerin Zayıf Yanları	
8.3.2.5. Tüccar ve Sanayicinin Zayıf Yanları	
8.3.2.6. Devlet ve Kurumların Zayıf Yanları	
8.3.2.7. Teknolojik Açıdan Zayıf Yanlar	
8.3.2.8. Sektör ile İlgili Diğer Zayıf Yanlar	
8.3.3. Antepfıstığı Sektörünün Fırsatları	
8.3.3.1. Ürün (Antepfıstığı) Kaynaklı Fırsatlar	
8.3.3.2. Sektör ile İlgili Diğer Fırsatlar	
8.3.3.3. Bölgenin Kaynaklı Fırsatlar	
8.3.3.4. Tarımsal Üreticiler Kaynaklı Fırsatlar	
8.3.3.5. Tüccar ve Sanayici Kaynaklı Fırsatlar	
8.3.3.6. Devlet ve Kurumlar Kaynaklı Fırsatlar	
8.3.3.7. Teknoloji Kaynaklı Fırsatlar	
8.3.4. Antepfıstığı Sektörün (-e Yönelik –e Kaynaklı) Tehditler	
8.3.4.1. Ürünün (Antepfıstığı)	
8.3.4.2. Antepfıstığı Bitkisi	
8.3.4.3. Bölge	
8.3.4.4. Tarımsal Üreticiler	
8.3.4.5. Tüccar ve Sanayici	
8.3.4.6. Devlet ve Kurumlar	
8.3.4.7. Teknolojik	
8.3.4.8. Sektör ile İlgili Diğer Tehditler	
8.4. Antepfıstığı Sektörü'nün Geliştirilmesi için Önceliklerimiz	
8.4.1. Antepfıstığı Bahçelerinde Sulama	
8.4.2. Antepfıstığı Tarımında Bitki Koruma Uygulamaları	
8.4.3. İşleme Sanayinin Yenilenme İhtiyacı	
8.4.4. Taze Kavlatma ve Kontrollü Depoculuk	
8.4.5. Kalite ve Sağlığa Etkisine Yönelik Gerekli Tanıtımın	
8.4.6. Kayıt Dışılık	
8.4.7. Teknoloji ve Makine Kullanımı ve Temini	
8.4.8. Fiyat İstikrarı, Kalite Fiyat Dengesi	
8.4.9. Verimin Arttırılması	
8.4.10. Örgütlenme Eksikliği	
9. Antepfıstığı Sektörü'nün Geliştirilmesi için Stratejiler	
9.1. Sulama	
9.2. Sulama Kaynakları	
Sayfa İçeriği	Sayfa No
9.3. Destek ve Hibeler Hakkında Bilgilendirme	

9.4. Fide Üretimi	
9.5. Hijyenik Üretim	
9.6. Kaliteli Üretim	
9.7. Depolama	
9.8. Tarım Tekniklerinin Etkin Kullanımı	
9.9. Tarım Alanlarının Miras Yolu ile Küçülmesi	
9.10. Aflatoksin	
9.11. Kayıt Dışılık (Mali ve Personel)	
9.12. Fason İşletmeler	
9.13. Proje Üretimi	
9.14. Örgütlenme	
10. Antepfıstığı Sektörü'nün Geliştirilmesi için Yol Haritası	
10.1. Kooperatifçilik	
10.2. İyi Tarım Uygulamaları Sistemi'nin Yaygınlaştırılması	
10.3. Araştırma ve Geliştirme	
10.4. Tanıtım	
Ekler	
Tablo Listesi	
Paydaş Çalıştayı Katılımcı Listesi	
Yerinde Ziyaret Görüşme Planı	
Strateji Çalıştayı Grup Listesi	

2. ÖNSÖZ

3. Türkiye ve Dünya'da Tarım

3.1. Tarıma Genel Bakış

Tarım veya ziraat, bitkisel ve hayvansal ürünlerin üretilmesi, bunların kalite ve verimlerinin yükseltilmesi, bu ürünlerin uygun koşullarda muhafazası, işlenip değerlendirilmesi ve pazarlanmasını ele alan bilim dalıdır. Diğer bir ifade ile insan besini olabilecek ve ekonomik değeri olan her türlü tarımsal ve hayvansal ürünün bakım, beslenme, yetiştirme, koruma ve mekanizasyon faaliyetlerinin tamamı ile durgun sularda veya özel alanlarda yapılan balıkçılık faaliyetlerinin tümünü kapsar.

Tarım öncelikle insanların gıda ihtiyacı açısından çok önemli ve stratejik bir sektör, bilim ve uğraşıdır. ABD Nüfus Sayım Dairesi (USCB) verilerine göre insan nüfusu ilk bir milyara 1804-1927 arasında 123 yılda ulaşmasına rağmen altı milyardan yedi milyara ulaşmasına sadece 13 yıl yeterli olmuştur. Dünya' da insan nüfusunun son yıllarda hızla artmasının sebepleri olarak sağlık alanındaki ilerlemeler, tarımsal üretimdeki gelişme, gıda lojistik ve paylaşımındaki düzenlemeler, savaşların azalması gösterilmektedir.

3.2. Dünya' da Tarım

1 milyardan fazla kişiyi istihdam eden ve her yıl en az 1 trilyon dolar değerinde gıda üreten tarım, dünyanın en büyük sektörüdür.

2008 yılında, hububat, meyve, sebze, yağlı bitki, baklagil, baharat ve kuru yemiş olmak üzere küresel tarımsal ürünlerin tutarı yaklaşık 1,6 trilyon ABD doları olmuştur (Hayvancılık, kümes hayvancılığı, balıkçılık ve ormancılık hariçtir). 2004 ve 2008 yılları arasında pazar değeri % 6,3 yıllık bileşik büyüme oranında artış göstermiştir. Pazarın % 54'ünü oluşturan meyve ve sebze 836 milyar ABD doları gelir oluştururken, bunu % 19'luk payla takip eden hububat, 300 milyar ABD doları değerinde gelir oluşturmuştur.

2004 ve 2008 yılları arasındaki % 3,4 yıllık bileşik büyüme oranıyla 2008 yılında 3,5 milyar tona ulaşan üretim miktarının 2013 yılında 3,9 milyar tona ulaşması öngörülmektedir.

Avrupa, küresel üretimin % 25'ini oluştururken, Asya-Pasifik bölgesi % 55'lik değer payıyla tarımsal üretimin çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Sektör, büyük ölçekten küçük ölçeğe çok geniş bir üretici yelpazesine sahiptir. Yüksek makine ve arazi maliyeti, sektöre giriş engellerini oluşturmaktadır. Farklı çeşitlilikteki ürünler farklı müşteri kesimlerine hitap etmektedir: sebze ve meyveler genellikle marketlere satılırken, hububat gibi tüketilmeden önce işlenmesi gereken ürünler ise genellikle toptancılar ve gıda şirketleri tarafından tercih edilmektedir.

Tüketicilerin sağlık konusunda giderek daha ilgili olmalarıyla birlikte organik tarım çok popüler bir hal almıştır. Organik tarımsal üretimin tüketicilere maliyeti yüksektir, ancak organik olmayan yöntemlerle arasındaki fark da, yükselen yakıt ve gübreleme maliyetleriyle birlikte düşmüştür.

Tarım, uluslararası kalkınmanın merkezinde olduğu için, dünya toplumunun da başlıca gündem maddelerinden biri konumundadır. Uygun küresel çerçeveyi oluşturmak, oluşturulan bu çerçeveyi takip etmek ve bölgesel gerçekler ile uyumlu şekilde uygulamak sektör paydaşlarının birincil önceliğidir.

3.3. Türkiye’ de Tarım

Tarım, daha ziyade doğal sebeplerden, bir başka deyişle zengin toprak kaynakları, biyolojik çeşitlilik, elverişli iklim ve jeolojik şartlardan dolayı Türkiye için her zaman önde gelen bir sektör olmuştur. Son dönemlerde, özel girişimcilerin tarım sektöründe yatırım yapmaya olan ilgileri artmaktadır. Tarım sektörü nüfusun büyük çoğunluğunun gıda ihtiyaçlarını karşılayarak Türkiye’yi dış kaynaklara bağımlı olmaktan korumakta, tarıma bağlı diğer sektörlerin ham madde tedarikini de gerçekleştirerek Türkiye’nin sosyal ve ekonomik gelişiminde çok önemli bir rol oynamaktadır.

2000 yılında, % 10,1 olan tarımsal üretimin gayrisafi yurt içi hasıladaki payı 2009 yılında, % 8,3’e gerilemiştir. Bu dönemde, Türkiye tarım sektöründen endüstri ve hizmet sektörüne doğru gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşümünü sürdürmüştür. Gayrisafi yurt içi hasıladaki payı düşmesine rağmen tarımsal üretim 2000 yılından beri artış göstermektedir. 2007 yılında kuraklığa bağlı olarak düşen üretilen ürün miktarı, 2008 başından itibaren tekrar artışa geçmiştir. 2008 yılında 73 milyar TL olan tarımsal üretim, 2009 yılında 79 milyar TL seviyesine ulaşmıştır.

2010 yılı Mart ayı itibarıyla, Türkiye tarım sektörü 5,2 milyon kişiye istihdam sağlamıştır. Bu rakam Türkiye’deki toplam istihdamın yaklaşık olarak % 24’üne karşılık gelmektedir. Tarımsal istihdam 2000 yılından 2010 yılının ilk çeyreğine kadar yaklaşık % 33 oranında düşüş yaşamıştır. Bu dönemdeki üretim artışı göz önünde bulundurulduğunda, tarım sektöründeki verimliliğin artış gösterdiği görülmektedir.

3.4. Tarım ve İklim Değişimi

Bütün bilimsel raporlar 2012’nin kuraklıktan kırılan ve New York’u felç eden Sandy gibi kasırgalarla boğuşan ABD’nin tarihindeki en sıcak yıl olduğunu gösteriyor.

Dünyada ortalama sıcaklıklar son yüzyılda 1 derece artmış durumda. Avrupa Çevre Ajansı ise Avrupa’da sanayi öncesi döneme göre 1,3 derece daha sıcak olan son 10 yılın rekor kırdığını, Avrupa’nın güneyinde kuraklığın, kuzeyinde ise aşırı yağışların rekor seviyeye ulaştığını açıklıyor.

Hızla artan dünya nüfusu ve kontrolsüz sanayileşme süreci, sağlıksız kentleşme, bölgesel savaşlar, verimi artırmak amacıyla kullanılan tarım ilaçları, bilinçsiz gübreleme ve deterjanlar gibi kimyasal maddeler giderek çevreyi kirletmeye başlamıştır. Bunun sonucu olarak büyük oranda kirlenen hava, su ve toprak, canlılar için zararlı olabilecek boyutlara ulaşmıştır. Sanayi devrimiyle birlikte fosil yakıtların kullanımının giderek artması ve ormanların hızla yok edilmesi önüne geçilemeyecek boyutlara taşınmıştır. Dünyanın mevcut enerji kaynaklarının yaklaşık %85’ini fosil yakıtlardan (petrol, kömür, doğal gaz vb) oluşur. Küresel ısınmanın tek nedeninin, başta fosil yakıtlardan kaynaklanan karbondioksit olmak üzere atmosferdeki sera gazlarının, büyük ölçüde endüstriyel (enerji ve ulaşım dahil olmak üzere) ve bir ölçüde de tarımsal etkinliklerden kaynaklanan artış olduğu söylenebilir.

Küresel iklim değişikliği pek çok canlının da yaşama ve üreme alanlarını etkilemektedir. Bazı bölgelerde kuraklık nedeniyle bitki örtüsü azalabilir. Bunun da ekonomik kayıplar açısından ciddi sonuçları olmaktadır. Tarımsal girdiler, iklim değişimi tarafından en çok etkilenen unsurdur. Değişen

iklim, tarımsal uygulamaları değiştirebilmektedir. Küresel ısınmanın tarım üzerine etkisi, yağmur rejiminin değişmesi ve düşen yağmur miktarında yaşanacak azalmalarla kendini gösterecektir. Küresel ısınma suyun miktarını azaltıp, toprak verimliliği ve ürün çeşitlerinin değişmesine neden olmaktadır.

Bu da yaşamlarını doğrudan toprağa bağlı olarak sürdürmek zorunda olan ülkeleri büyük ölçüde etkileyecektir. Küresel ısınmanın gitgide ciddi boyutlara ulaşarak dünyanın bir kısım bölgelerinde toprakta nem kaybı ile kuraklığa yol açması, tarımda üretimin düşmesine ve dünya tarım ürünleri fiyatlarının artmasına neden olacaktır. Bu tür ürünlerin ithalatçısı konumundaki ülkeler bu durumdan daha çok etkilenecek, fiyat artışlarına bağlı refah düşüşleri yaşanacaktır. Ürün verimliliği özellikle kurak ve tropik bölgelerde (alçak enlemlerde) düşecek; yerel sıcaklıklardaki küçük artışlar (1-2 derece) dahi açlık riskini artıracaktır. Önceleri 1-3 derece artışın olabileceği orta ve yüksek enlemlerde ürün verimliliği çok az artsa bile, daha sonra sıcaklıkların birkaç derece daha artmasıyla beraber ürün verimliliğinde azalma olacaktır. Kuraklık ve sellerin sıklığının artması, ancak kendi kendine yeterli olabilen alçak enlemlerdeki yerel sektörleri olumsuz etkileyecektir. Sürekli ısınmayla birlikte balık türlerinin dağılım ve üretkenliği dahi değişecek, bu durum balıkçılık ve su ürünleri ekonomik faaliyetlerini de olumsuz etkileyecektir.

Dünyada toplam işlenebilir tarım arazisi 3,2 milyar hektardır. Son yıllarda kişi başına düşen tarım arazisinde azalmalar gözlenmektedir. Gelişmiş ülkelerde bu azalış % 14,3 iken, gelişmekte olan ülkelerde % 40'tır. Kişi başına düşen tarım arazisi 0,23 hektar olup, 2050'de bu oran küresel ısınmaya bağlı olarak 0,15 hektara düşecektir. Aynı şekilde Afrika ve Orta Asya gibi kurak bölgelerde tarım üretiminin % 50 azalacağı belirtilmektedir.

İklim değişikliğinin kuraklık, kıtlık, göç gibi etkileri de göz önüne alındığında sorunun yalnızca çevre sorunu olmadığı, aynı zamanda ekonomik ve uluslararası iş birliğini gerektiren önemli bir sorun olduğu görülmektedir. İklim değişikliğine yol açan insan kaynaklı faaliyetlerin oluşturduğu etkilerin giderek büyümesi ve çevre üzerindeki tehditlerinin ürkütücü boyutlara varmasıyla birlikte, bunun önüne geçme çabaları evrensel boyutta olmak üzere günden güne artmaktadır.

4. Türkiye ve Dünya'da Antepfıstığı

Antepfıstığı (*Pistacia vera*), sakız ağacigiller (*Anacardiaceae*) familyasından yenebilen kabuklu bir meyve ve bunun ağacına verilen addır. Bu ağaç adını en çok yetiştirildiği kentlerden olan Gaziantep'ten alır. Antepfıstığı ağacından yetişir, yağlı, ince kabukludur. Başta kuruyemiş ve çikolata sektörü olmak üzere tatlıcılık, tıp ve eczacılıkta sektörlerinde kullanılır.

Antepfıstığının yetişmesi için gerekli ekolojik şartlara sahip Gaziantep ve bölgesinde dünyanın en lezzetli antepfıstığı üretilmektedir. En kaliteli olanları Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yetiştirilen antepfıstığı çeşitlerinin iri ve çıtlak oranı yüksek olanları kuruyemiş olarak işlenmekte, yeşil içli olanları ise çeşitli gıda ürünleri imalatında değerlendirilmektedir. İnsan sağlığına yararları bilim insanlarının gerçekleştirdikleri araştırmalarla kanıtlanan antepfıstığı; çeşitli vitaminler, mineraller ve resveratrol isimli antioksidan içerir.

Dünya'da ve Türkiye'de antepfıstığının gerek üretim gerek ticaretine yönelik sağlıklı istatistik verilere ulaşmak oldukça zordur. Bunun sebebi bazı ülkelerin ticari ve teknik avantajlar sağlayabilmek için bilgi saklamak istemesi, bazı tüccarların ticari teknik engelleri aşmak için satışları başka ülkeler adına yapmaları, üreticilerin vergi vb. olası cezalardan kaçınmak için yanlış bilgi verebilmeleri, çok çeşitli kullanımı olan bir ürün olduğu için istatistikler tutulurken veya süzülürken bazı eksiklikler olabilmesi sayılabilir.

Dünya antepfıstığı üretiminde ilk 3 sırayı sırasıyla İran, ABD ve Türkiye almaktadır. Türkiye 2006 yılında üretimde Dünya ikincisi iken 2007 itibarı ile bu yeri ABD almıştır.

İran ve ABD üretimi ovalarda sulu koşullarda büyük arazilerde, birim alana sık ağaç dikimi ile yapmakta ve dekara yüksek verim almaktadır. Türkiye'de ise antepfıstığı tarımı daha ziyade kıraç koşullarda yapılmaktadır. Ayrıca Türkiye'de yetiştirilen antepfıstığı genellikle aroması yoğun ve lezzetli, ayıklanması nispeten zor olduğundan kabuksuz tüketime uygun uzun çeşitlerdir. İran ve ABD'nin ürünleri ise daha verimli ancak lezzetçe zayıf, iri ve çıtlaklık oranı yüksek yuvarlak çeşitlerdir.

Sıra	Ülke	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	İran	250.000	315.500	446.647	446.647	446.647	472.097
2	ABD	107.955	188.696	126.100	161.025	236.775	201.395
3	Türkiye	110.000	73.416	120.113	81.795	128.000	112.000
4	Suriye	73.183	52.066	52.600	61.484	57.500	55.610
5	Çin	36.000	38.000	40.000	45.000	48.700	74.000
6	İtalya	1.024	2.782	2.000	3.110	9.170	10.801
7	Yunanistan	8.233	8.148	8.100	8.100	9.000	9.580
8	Afganistan	2.457	4.200	4.300	3.000	3.000	4.203
9	Tunus	2.700	2.500	2.500	2.500	2.600	2.100
10	Kırgızistan	500	800	759	820	800	888

Ancak Türkiye’de antepfıstığı tarımı, gıda ve ekonomik mal değeri yanı sıra şu bakımlardan da katma değer yaratmaktadır:

- Türkiye’de antepfıstığı tarımının yapıldığı araziler diğer ürünlerin yetişmesinin zor olduğu kıraç arazilerdir. Yapılan fıstık tarımı, atıl kalması ve ekonomik değer elde edilememesi muhtemel bu arazilerin değerlendirilmesini sağlar.
- Antepfıstığı tarımı özellikle Türkiye’de yapıldığı şekli ile emek yoğun bir faaliyettir ve Gaziantep Bölgesi genelinde 200.000 kişiye varan sayıda kişiye iş sağlamaktadır. Dolayısı ile işsizliği önlemekte, ekonomiyi güçlendirmekte ve olası güvenlik sorunlarının önüne geçmekte, toplumun sosyal ve bireylerin psikolojik olarak daha müreffeh olmasını sağlamaktadır.
- Türkiye’de antepfıstığı üretimi kıraç arazilerde erozyon kontrolünü sağlamak ve çölleşmenin önüne geçilmektedir.

Tablo 2: Dünya Antepfıstığı İhracat Rakamları (Bin \$)

Ülkeler	2009	2010	Pay (%)
İran	N.A.	1.159.352	46
A.B.D.	604.807	632.881	25
Hong Kong, Çin	114.177	205.426	8
Almanya	107.325	156.862	6
Lüksemburg	69.692	103.913	4
Hollanda	93.248	85.122	3
Belçika	97.596	65.583	3
Suriye	20.926	25.035	1
Afganistan	19.902	14.225	1
Türkiye	23.131	13.973	1
İtalya	10.551	12.938	1
Genel Toplam	1.705.560	2.524.011	100

Kaynak: ITC Calculations based on UN COMTRADE statics

Türkiye’nin üretime yaptığı katkı ile ihracattan aldığı pay karşılaştırıldığında arada ciddi bir uçurum olduğu görülmektedir. (Tablo 2)

Çin Dünya sıralamasında beşinci olmasına rağmen ürün, insan tüketimine uygun değildir ve biyodizel üretiminde kullanılmaktadır. Ayrıca Çin mutfağı ve kültüründe antepfıstığının yer almıyor olması ve tüketim olursa da bunu kabuklu ve taze olarak tercih edecekleri, gıda sanayinde kullanmayacakları bilinmektedir. Bunun yanı sıra Çin’ de ciddi bir tüketim alışkanlığı başlaması halinde dışa bağımlı olmak istemeyeceği ve önce üretici, sonrasında da ihracatçı olmak isteyeceği unutulmamalıdır.

Türkiye’nin antepfıstığı ihracatının 2008-2012 yılları içindeki dağılımı Tablo 3’de detaylandırılmıştır. Gaziantep’in aynı senelerde en çok antepfıstığı ihracatı yaptığı ilk üç ülke 2008 yılında İtalya, Belçika ve Suriye, 2009 yılında İtalya, Mısır ve Suriye, 2010 yılında Almanya, İtalya ve İsrail, 2011 yılında Almanya, İtalya ve Suriye, 2012 yılında A.B.D., İsrail ve Hong Kong olmuştur.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi Tablo 2 ve Tablo 3'deki veriler birbiriyle örtüşmemektedir. Bu sorunun temel sebebi Tablo 2'de sadece ambalajsız antepfıstığı ihracat verileri alınmış iken Tablo 3'de 1 kg üzeri ve hatta 1 kg altı ambalajlı antepfıstığı ihracatı da dahil edilmiştir. Buna göre Tablo 2'de Türkiye'nin 2010 yılı ihracat rakamı 13.973.000 \$ görünmekte iken Tablo 3'de bu rakam 30.000.789 \$'dır.

Tablo 3: Türkiye'nin 2008-2012 Antepfıstığı İhracatı			
Yıl	İhracat, kg	İhracat, \$	Kg fiyatı, \$
2012	4.007.823	44.058.782	10,99 USD
2011	2.545.228	39.707.007	15,60 USD
2010	1.940.310	30.000.789	15,46 USD
2009	4.072.457	39.309.492	9,65 USD
2008	4.187.946	42.376.015	10,12 USD

Kaynak: TÜİK

Her ne kadar istatistiki veriler farklı kaynaklardan farklı rakamlar sunsa da Türkiye'nin üretimi ve hatta yetiştirme alanına bakıldığında ihracatı zayıf kalmaktadır. Bu durumun temel sebepleri, geçmiş yıllarda yapılan ihracat hataları ki ihracat talebinin kuvvetli olduğu yıllar özensizce kalitesiz malların ihraç edilmesi ile ABD gibi ithalatçı ülkelerin üretime yönlendirilmesi, büyük tüketici Avrupa'nın fıstığı daha ziyade Avrupa ülkesi olan İtalya'dan ve Arap ülkelerinin de Suriye'den almak istemesi gibi sebepler sayılabilir. Ayrıca antepfıstığı yerli tüketici tarafından da sevilerek tüketilmekte ve iç piyasa fıstığa oldukça yüksek fiyat verebilmektedir. Bu durumda üretici ve tüccarlar açısından fıstığı ihraç etmemek çok sorun olmamaktadır. Özellikle çikolata-tatlı sektörü için çok cazip olan uzun taze iç fıstık yerli gıda sektörünün önemli bir girdisidir. Ancak açık ihracat kanalları hem üreticiyi, hem de tüccarı rahatlatacak ve sektörü geliştirecektir.

Tablo 4: Türkiye'nin Antep Fıstığı İhracatı Yaptığı Başlıca Ülkeler						
Ülke Adı	2010		2011		% Değişim	Pay
	İhracat		İthalat			
	Miktar (Ton)	Değer (Bin\$)	Miktar (Ton)	Değer (Bin\$)	2010-2011 (\$)	(%)
İtalya	252	5.069	549	11.180	120,6	47,9
Almanya	91	2.408	96	2.298	-4,6	9,8
İsrail	104	2.005	107	2.097	4,6	9,0
Belçika	55	1.126	87	1.623	44,1	7,0
Suudi Arabistan	3	48	69	1.446	2.882,3	6,2
Mersin Serbest Bölgesi	6	100	64	1.059	957,8	4,5
A.B.D.	19	271	57	929	243,2	4,0
Fransa	5	127	21	521	308,7	2,2
İsviçre	12	267	17	444	65,9	1,9
Tunus	3	28	21	322	1.043,2	1,4

Kaynak: Ekonomi Bakanlığı

Tablo 5: Gaziantep ve Bölgesi'nin 2010-2012 Antepfıstığı İhracatı

Yıl	İhracat, kg	İhracat, \$
2012	3.103.319	35.575.157
2011	1.455.651	25.137.803
2010	818.949	14.674.736

Kaynak: GAİB

Yukarıda verilen tabloda da görüleceği gibi Gaziantep ve Bölgesinden yapılan Antepfıstığı ihracatı, Türkiye ihracatının çok büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Tablo 5 ile aktarılan verilere ek olarak, sadece Gaziantep'in ihracatı bölgenin toplam ihracatının yaklaşık % 90'nını oluşturmaktadır.

Tablo 6: Türkiye'nin Toplam İhracatı İçinde Kuru Meyve ve Mamulleri (Bin \$)

Sektörler	Ocak - Temmuz				01 Ağustos – 31 Temmuz (12 Aylık)			
	2011	2012	Değişim %	Pay %	2011	2012	Değişim %	Pay %
Kuru Meyve ve Mamulleri	668.173	665.376	-0,4	0,8	1.360.560	1.368.162	0,6	1
Tarım	9.644.565	10.681.146	10,7	13,4	16.715.861	18.907.961	13,1	13,9
Sanayi	65.209.037	66.793.966	2,4	83,7	106.026.686	113.029.686	6,6	83,2
Madencilik	2.190.552	2.307.438	5,3	2,9	3.764.962	3.979.808	5,7	2,9
Toplam	77.044.154	79.782.551	3,6	100	135.917.455	135.917.455	7,4	100

Kaynak: E-Birlik.net

Türkiye'nin toplam ihracatı içinde Kuru Meyve ve Mamulleri'nin payı ihracat tutarı bazında %1 seviyelerindedir. (Tablo 6)

Tablo 7 : Mal Grupları Bazında Türkiye Geneli Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatı (Bin \$)

Kuru Meyve ve Mamulleri	2011 Temmuz	2012 Temmuz	Değişim	Pay
Çekirdeksiz Kuru Üzüm	36.179	34.626	-4,3%	45,3%
Kuru Kayısı	13.671	10.592	-22,5%	13,8%
Cevizler	8.139	7.627	-6,3%	10,0%
Bademler	5.391	5.190	-3,7%	6,8%
Kuru İncir	5.251	4.920	-6,3%	6,4%
Diğer Meyve Kuruları	3.798	3.962	4,3%	5,2%
Antepfıstığı	2.893	3.126	8,0%	4,1%
Diğer Kavrulmuş Meyveler	3.508	2.629	-25,0%	3,4%
Çamfıstığı	4.037	1.331	-67,0%	1,7%
Leblebi	1.393	1.313	-5,7%	1,7%
Kayısı ve Zerdali Çekirdeği	470	896	90,6%	1,2%
Elma Kuruşu	167	194	16,1%	0,3%
Çekirdekli Kuru Üzüm	0	48	100,0%	0,1%

Erik Kuruşu	60	30	-50,7%	0,0%
Genel Toplam	84.958	76.484	-10,0%	100,0%
Kaynak: E-Birlik.net				

Antepfıstığı'nın kuru meyve ve mamulleri içerisinde ihracat tutarı olarak payı % 4,1 ve miktar olarak payı ise % 1,1 seviyelerindedir. 2011 ve 2012 senelerinin Temmuz ayları temel alınarak yapılan yıllık değerlendirmede hacim de % 50'ye yakın bir artış olmasına paralel olarak ihracat tutarında beklenenden daha düşük seviyelerde % 8 oranında bir artış gerçekleştiği görülmüştür.

Bu durumda uluslararası fiyat rekabetinin yoğunluğu etkili olmuştur. Diğer yandan sıralama odaklı bir değerlendirme yapıldığında ihracat tutarı bazında 7. sırada yer alırken, hacim olarak 10. sırada olması ile leblebi, kayısı ve zerdali çekirdeği ile diğer kavrulmuş meyvelerden fiyat yönünden daha avantajlı olduğu görülmektedir. (Tablo 7 & Tablo 8)

Tablo 8 Mal Grupları Bazında Türkiye Geneli Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatı (Ton)				
Kuru Meyve ve Mamulleri	2011 Temmuz	2012 Temmuz	Değişim	Pay
Çekirdeksiz Kuru Üzüm	14.663	14.033	-4,3%	56,9%
Kuru Kayısı	3.409	4.011	17,7%	16,3%
Kuru İncir	1.741	1.775	2,0%	7,2%
Diğer Meyve Kuruları	1.089	1.204	10,6%	4,9%
Diğer Kavrulmuş Meyveler	1.176	841	-28,5%	3,4%
Cevizler	780	681	-12,6%	2,8%
Bademler	618	594	-4,0%	2,4%
Leblebi	585	558	-4,6%	2,3%
Kayısı ve Zerdali Çekirdeği	161	535	233,2%	2,2%
Antepfıstığı	182	272	49,0%	1,1%
Elma Kuruşu	68	89	30,1%	0,4%
Çamfıstığı	128	34	-73,0%	0,1%
Çekirdekli Kuru Üzüm	0	25	100,0%	0,1%
Erik Kuruşu	19	11	-42,2%	0,0%
Genel Toplam	24.618	24.663	0,2%	100,0%
Kaynak: E-Birlik.net				

5. Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi'nin Gerekçelendirilmesi

Proje, sosyoekonomik ve kültürel etkileşimi en yüksek ürünler arasında yer alan antepfıstığı sektörünün mevcut durumunun resmini çekip, analizini tüm paydaşların katılımı ile yaparak, sürdürülebilir ve çağın sürekli değişen ve gelişen şartlarına uyumlu stratejik bir planlama çerçevesinde, sektör için hedeflenen konuma ulaşılmasını sağlayacak faaliyet adımlarını belirlemek üzere hayata geçirilmiştir.

Antepfıstığı, başta Gaziantep olmak üzere Güneydoğu Anadolu Bölge ekonomisi açısından işletmelerin ve bölge halkının önemli bir gelir kaynağını teşkil etmekte olup stratejik değere sahip bu ürünün geleceği bölge halkı ve ülkemiz için önem arz etmektedir. Fakat ülkemiz sahip olduğu mevcut üretim potansiyelini tam anlamıyla kullanamamaktadır.

Bu doğrultuda antepfıstığının mevcut durumunun bir resminin çizilerek, üretim ve ihracatının artırılması, dünya pazarlarında hak ettiği ticari potansiyeline ulaştırılması, katma değerinin artırılarak yerel ve ulusal kalkınmaya katkı sağlayabilmesine yönelik yapılması gerekenlerin ortaya konularak sektör odaklı bir yol haritasının belirlenmesi projenin çıkış noktalarından birini oluşturmaktadır.

Gen merkezi Güneydoğu Anadolu Bölgesi olan ve yaklaşık 7 bin yıldan bu yana bölgemizde yetiştiği saptanan antepfıstığı, bölgenin en önemli markalarından biri konumundadır. Bölgede 200 bin kişinin doğrudan ya da dolaylı olarak geçimini sağladığı ve 1000'den fazla firmanın ticareti ile iştiğal ettiği antepfıstığının, daha geniş ve yaygın olarak üretme ve verimliliğini artırma potansiyeline sahip olmasına karşın bu noktada şu ana kadar istenilen düzeye gelinebilmiştir. Bunun yanı sıra dünya pazarlarında artan rekabet, antepfıstığı ihracatında Türkiye'nin dış piyasalardaki payının ciddi şekilde azalmasına neden olmuştur.

Bu doğrultuda, sektörde doğrudan ya da dolaylı olarak istihdam edilen 200 bin kişinin gelirinin artırılması ve başta bölge olmak üzere ülke ekonomisine daha fazla katma değer sağlanması adına sektörün gelişimine yönelik acil adımlar atılması hayati önem arz etmektedir.

Proje ile antepfıstığı alanında yaşanan problemlerin, karşılaşılan sıkıntı ve ihtiyaçlar ile sektörün gelişimine yönelik potansiyel yatırım alanlarının saptanarak bir yol haritası oluşturulması amaçlanmaktadır. Ortaya çıkan sonuçlar, sektörün geleceğine dair bakış açısının, vizyonun geliştirilmesine katkı sağlayacak ve antepfıstığındaki kalite ve verimliliğin artırılmasını sağlayacaktır.

Projenin TRC1 (Gaziantep – Adıyaman – Kilis) bölgesinde ekonomik ve sosyal olarak büyük önem taşıyan bir ürün olan antepfıstığının daha fazla katma değer sağlaması amacına hizmet etmesi itibarıyla yerel ve bölgesel kalkınma açısından da olumlu bir katkı yapacağı öngörülmektedir.

6. Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi Faaliyetleri

Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi 5 temel adımdan oluşmaktadır. YÖNDES Yönetim Danışmanlık tarafından gerçekleştirilen bu adımlar çerçevesinde;

- Literatür Taraması ile Mevcut Durum Raporu Oluşturulması
- Paydaş Çalıştayı
- Karşılıklı Görüşme ile Firma Anketlerinin Uygulanması
- Stratejik Çalıştayı
- Mevcut Durum Analizi ve Gelişim Stratejileri Raporu'nun Oluşturulması faaliyetleri detaylandırılmıştır.

6.1. Literatür Taraması ile Mevcut Durum Raporu Oluşturulması

Bölgesel, ulusal ve özellikle uluslar arası düzeyde sektör raporları, akademik çalışmalar, bu alana yönelik faaliyet gösteren Sivil Toplum Kuruluşları'nın çalışmaları taranmıştır.

Literatür tarama sonuçları öncelikle uluslar arası ve ulusal veri ve istatistikler arasında tespitler ortaya konmuş ve bu veriler bölgesel mevcut durumu yansıtacak şekilde yerelleştirilerek rapor oluşturulmuştur. Literatür taraması ile oluşturulan mevcut durum raporu paydaş mülakatları, strateji belirleme çalıştayı ve firma anketlerinin oluşturulmasında veri kaynağı olarak değerlendirilmiştir.

Analiz ve Eylem Planı ile Sektör Strateji Raporu hazırlama aşamasında uluslar arası ve ulusal mevcut durumu tanımlamada temel veri kabul edilmiştir

6.2. Paydaş Çalıştayı (07 Aralık 2012)

Stratejik Hedef Tayini ve Adımların Belirlenmesi Çalıştayı proje amaç ve hedeflerinin paydaşlara aktarılması ve paydaş mülakatlarının yapılmasını sağlamak amacıyla Gaziantep Ticaret Odası ile YÖNDES değerlendirmesi sonucu proje kapsamına alınan paydaşlar Gaziantep Ticaret Odası'nda 07 Aralık 2012 tarihinde bir araya getirilmiştir.

Stratejik Hedef Tayini ve Adımların Belirlenmesi / Adım-1 adlı bu Paydaş Çalıştayı, paydaş mülakatlarının doğru veriler ile oluşturulması ve paydaşların katılımını en üst seviyede sağlamak adına düzenlenmiştir.

Stratejik Hedef Tayini ve Adımların Belirlenmesi / Adım-1 Paydaş Çalıştayı İçeriği:

- Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi'nin Amaç ve Hedefleri
- Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi Faaliyet Adımları ve Zaman Planı
- Literatür Taraması ile Mevcut Durum Raporu'nun Sunulması
- Paydaş Mülakatlarının Yapılması

Stratejik Hedef Tayini ve Adımların Belirlenmesi / Adım-1 Paydaş Çalıştayı ile paydaşlara proje hakkında bilgi verilmesi ve proje içerisinde yer alacak kurumlar ile proje planının netleştirilmesinin yanı sıra aşağıda yer alan içerikte paydaş mülakatlarının yapılması sağlanmıştır.

- Paydaşın sektörle ilgili bilgi seviyesi
- Paydaşın sektörle işbirliği stratejisi
- Paydaşın mevcut durumda sektör firmalarına yönelik ürün ve hizmetleri

- Paydaşın sektöre yönelik ürün ve hizmetlerine firmalardan gelen talep
- Paydaşın önümüzdeki dönemde sektörle işbirliğine yönelik planları tespit edilecektir.

Paydaş mülakatları mülakat formları kullanılarak, doğru veriler elde etmek adına çalıştay esnasında paydaşlar tarafından doldurulmuştur. Paydaş mülakatlarının değerlendirilmesi ve raporlanması gerçekleştirilmiştir.

6.3. Karşılıklı Görüşme ile Firma Anketlerinin Uygulanması (25-26 Aralık 2012)

Stratejik Yönetimi Planı kapsamında yer alan eylem planının hazırlanmasına altyapı oluşturacak ihtiyaç analizi için gerekli birincil verilerin toplanmasını sağlamak üzere hedef kitleyi temsilen “Doğru Örneklem Grubunun Seçimi” çalışması yapılmıştır.

Belirlenen örneklem grubuna proje hedeflerine ulaşılmasına destek olacak sağlıklı verileri elde etmek üzere anket 25-26 Aralık 2012 tarihlerinde düzenlenmiştir. Anket açık uçlu, liste, sıralama ve nicelik sorularından oluşmuş olup, aşağıdaki konu başlıklarına yönelik antepfistği sektörü öncelikleri çerçevesinde kurumların ve firmaların yetenek ve yeterlilikleri sorgulanarak, mevcut durum tespiti yapılmıştır.

- Stratejik Planlama ve Kurumsal Performans Yönetimi
- Marka Yönetimi
- Marka Performansı
- Üretim Yönetimi
- Ürün Tasarım/Araştırma ve Geliştirme
- Ulusal ve Uluslar arası Standartta Kalite Yönetimi
- Tedarik Zinciri Yönetimi
- Pazarlama, Müşteri ve Ticaret Yönetimi
- Finansal Performans
- İnsan Kaynakları Yönetimi
- Kurumsal Yönetim
- Bilgi Sistemleri Yönetimi

Anket uygulaması yüz yüze mülakat tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Anket soru hazırlığı ile sağlanacak olan güvenli veri tedariki firmaların yerinde görülmesi ile garantiye alınmıştır. Anket çalışmaları analiz edilerek rapor haline getirilmiştir. 7. bölümde yer alan Antepfistği Sektörünün Geliştirilmesi Projesi Faaliyetleri ile Belirlenen Sorunlar başlığı altında detaylandırılmıştır.



6.4.Strateji Çalıştayı (9 Ocak 2013)

Literatür taraması ile oluşturulan mevcut durum raporu ve paydaş mülakat sonuçları ile içeriği güncellenen “Strateji Çalıştayı” aşağıdaki başlılarda 09 Ocak 2013 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

- Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi’nin Amaç ve Hedefleri
- Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi Faaliyetleri
- Yerde Ziyaretler ile Mevcut Durum Analizi
- Yaptıklarımız ve Yapamadıklarımız
- Antepfıstığı Sektörünün GZFT (SWOT) Analizinin Yapılması
- Önceliklendirme
- Faaliyet Planı

“Strateji Çalıştayı” çıktılarına ilişkin detay bilgi 8. bölümde Strateji Çalıştayı başlığı altında detaylandırılmıştır.



6.5. Mevcut Durum Analizi ve Gelişim Stratejileri Raporu'nun Oluşturulması

Tüm proje adımlarında elde edilen ve aşağıda sıralanan çıktılar tasnif edilmiş, analiz ve yorumlamaları gerçekleştirilmiştir.

- Literatür Taraması ile Mevcut Durum Raporu
- Paydaş Mülakat Sonuç Raporu
- Çalıştay Sonuç Raporu
- Firma Anketleri Sonuç Raporu

YÖNDES bu amaca ulaşmak üzere teknik raporunu proje sahibi Gaziantep Ticaret Odası ile birlikte 23 Ocak 2013 tarihinde gözden geçirerek, proje süresince katkılarını sağlayan sektör paydaşları ile raporun son hali paylaşılarak gelen geri bildirimler de değerlendirmeye alınarak rapora son hali verilmiştir.

7. Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi Faaliyetleri ile Belirlenen Sorunlar

07 Aralık 2012 tarihinde gerçekleştirilen Paydaş Çalıştayı sırasında yapılan Paydaş Algısı Anketi, Paydaş Mülakat Anketi, 25 – 26 Aralık 2012 Yerinde Ziyaret esnasında yapılan Hasat-İşçi-Üretici Anketi, Alım Sorumlusu Tüccar Anketi, Dış Ticaret Anketi, İşletme Yönetimi Anketi ve Finansal Yönetimi Anketi ile literatür taramaları verileri değerlendirilerek Antepfıstığı Sektörüne ilişkin sorunlar 4 ana başlıkta sıralanmıştır. Bu ana başlıklar altında yer alan alt başlıklar aşağıda verilmiştir.

7.1. Yetiştiricilik

- Kırmızı çeşidinin yaygınlaştırılmaması
- Antepfıstığı standardının güncel olmaması ve ihtiyaçlara cevap vermemesi
- Kooperatifleşmenin olmaması
- Üreticinin eğitim ve bilgi eksikliği
- Tarımsal desteklerin dönüm bazında verilmesi
- “Tekin” çeşidinin yaygınlaşmaması
- Gaziantep Fıstık Üreticileri Birliği olmaması (Benzerleri Siirt ve Birecik’te bulunuyor.)
- Yeni bahçeden veya aşından çok geç ürün alınabiliyor olması (10-20 yıl)
- Girdi maliyetlerinin çok yüksek, desteklerin yetersiz olması
- Hasatın 1 hafta içerisinde bitirilememesi
- Bahçelerde yetişmiş erkek ağaç eksikliği ve erkek fidanların yetiştirmesinin çok zor olması
- Bahçe sahiplerinin bazılarının üretim yapmayıp bahçeyi kabala (yarıcıya) vermesi
- Tescilli, onaylı, akredite bahçelerin olmaması
- Üretimin denetlenmemesi (son tüketiciye ürünü ulaştıranlar depoları denetliyor ancak işlemeci tüccar üreticiyi denetleyemiyor. Üretici denetimi çok yetersiz)
- Üretimde damlama sulamanın çok yetersiz olması (sulama ve vaktinde hasat, çıtlak fıstık oranı ve kaliteyi arttırır)

7.2. Sağlıklı Depolama

- Antepfıstığı standardının güncel ve yeterli olmaması (iyi depolama standardı dahil)
- Kooperatifleşmenin olmaması
- Eğitim eksikliği
- Lisanslı depoculuğun Antep fıstığında olmaması (Fındıkta var) (ilk etapta TMO tahılda yaptığı gibi fıstıkları emanet alabilir, üretici bunu kabul edebilir)
- Sadece yatırım amaçlı sektör dışı stokçuluk yapanların varlığı
- Üretim ve son depolama arası fıstığın uygun olmayan koşullarda tutulması
- Devletin (veya başka bir otoritenin, örneğin fıstık üreticileri birliği) bölge bazlı hasat tarihi belirlememesi
- Tarım ilacı ve gübre kullanımının kontrolsüz ve bilinçsizce yapılması

7.3. Paketleme Tesisleri ve İşletmecilik

- Antepfıstığı standardı geliştirilmeli ve güncellenmeli (iyi işleme standardı)
- Temin kolaylığı yaşanan sorunlar (gerekirse ana depoculuk, re-export yolu ile)
- Kooperatifleşme (STK' lara katılım) teşvik edilmeli. (Kooperatif olmadığı için çiftçi-işletme doğrudan çalışmıyor. Arada komisyoncular oluyor ve güvenli ürün istikrarlı fiyatla üretilmiyor)
- Eğitim eksikliği

- Akredite işletme olmaması (başarılı bir tarım satış kooperatifleri birliği örnek işletme olarak alınarak standart/işleme modeli oluşturulabilir, burada diğer işletmeciler ve çalışanlara uygulamalı eğitim verilebilir.)
- Fıstığın büyük kısmı taze kavlatılmıyor (ABD-İran tamamını taze kavlatıyor)
- Aflatoksin sorununun üretici (tarımsal üretim) kaynaklı mı işletmeciler (fıstık işleme) kaynaklı mı olduğu net değil. Bu konuda bilimsel bir araştırma yapılması lazım
- İşleme sırasında su ile temas hijyen risklerini artırıyor
- Çıtlatmanın evlerde yapılması hijyen risklerini artırıyor (çözüm: doğal çıtlakların kabuklu, çıtlamamışların iç fıstık olarak satılacak şekilde planlanması)
- Ürünlerinde girdi olarak antepfıstığı kullanan firmaların kalite ihtiyaçlarını karşılayabilecek seviyede ürün işleme yapılamaması
- Fıstık işleme konusunda meslek eğitimi ve akreditasyon, belgelendirme olmaması (örneğin fıstık kavurma uzmanı sertifikası)
- İlk üretimden tüketime fire oranının % 5' lere ulaşması (kuş yemesi, dökülme vs)
- Tüccarların siparişi tamamlayabilmek için çeşitli bölgelerden gelen farklı fıstıkları karıştırması, izlenebilirliğin olmaması (aflatoksinli ve aflatoksinsiz, uzun-halebi vs karıştırıyor)
- Potansiyel makine üreticilerinin yaptıkları makineler karşılığı ödeme alamamaları, tasarım kopyalama sorunu
- Fındıktaki işlemin fıstık için yapılamaması (*Fındık için yapılan ihracata dönük destek, pazarlama ve tanıtım kampanyalarının tümü kastedilmektedir.*)

7.4. Pazarlama, Ticaret ve İhracat

- Analiz, belgelendirme maliyetleri
- Kalite belgeleri olmaması (ulusal ve uluslararası ürün ve sistem standartlarına uygun ve uyumlu üretim, işleme ve ambalajlama ile büyük alıcılar tarafından tercih edilir ve güvenilir tedarikçi konumu sağlanabilir)
- Antepfıstığı pazarlama strateji belgesinin bulunmaması
- Pazarlama stratejisi "aroma" ve "lezzet" üzerine odaklanmalı
- Fiyat istikrarının olmaması (fiyat strateji belgesi oluşturulmalı)
- Antepfıstığı fiyatının İran' dan yüksek oluşması
- Yurtdışında depoların olmaması (İran'ın çeşitli ülkelerde –Alm, Fr, Holl- fıstık depoları var. Oradan doğrudan satış yapabiliyor)
- Kabuklarının pazarlanacağı bir stratejinin oluşturulmaması. Tübitak ile işbirliğine gidilmeli. [Kırmızı kabuk: a) Biyogaz ve organik gübre üretimi b) Esans elde etme - Sert kabuk: a) Sunta ve taşlama tozu üretimi b) Polimer kompatit mobilya malzemesi üretimi c) "Ateş başlatıcı" ve "malç materyali (kimyasal alınarak)"]
- En çok tüketen ülkelerin net listesi çıkarılmalı, kuruyemiş-şekerleme ve çikolata tüketimi yoğun ülkeler listelenmeli ve pazarlama bu ülkelere nokta atışı olarak yapılmalı
- Tüketmeyen ülkelere yeni tüketim kültürü oluşturmaya çalışmadan önce mevcut tüketen ülkelere doğru bir strateji ile pazarlama çalışması yapılmalı
- İç piyasa talebi ile ilgili detaylı analiz çalışması yapılmalı. Üretimin tüketimi karşılama oranları çıkarılmalı
- Üretimde var yılı-yok yılı olması sebebi ile planlama yapılamaması ve alımcılara süregelen ürün verilememesi
- Depoculuğun gelişmemesi, depolama kapasitesinin yetersiz olması

- İç pazardaki yüksek fiyatlar
- Telefonlu tüccarların varlığı (detaylı bir organizasyonu olmaması sebebi ile fiyat rekabetinde belli yasal şartları sağlayan tüccarlara göre daha avantajlı konumda olarak fiyat dengesini olumsuz etkileyebilmektedirler.)
- Pazarlamacılara kaliteli ürün tedarikinde yaşanan sıkıntılar (fıstık standardı ve lisanslı depoculuk konuları geliştirilmeli)
- Araştırma kurumlarına ödenek vererek Antep fıstığının alternatif kullanım olanaklarını araştırarak çıkan sonuçlara uygun üretim ve tanıtım deseni planlamak.
- Hedef ülke basın-yayın organlarına reklam vermek.
- Antepfıstığı tanıtımlarında iri İran fıstığına göre avantajlar özellikle vurgulanmalı
- Kooperatifleşme (STK'lara katılım) teşvik edilmeli
- İthalat engeli kalkmalı ve re-export imkanı açık olmalı
- Antep fıstığının adının hala (kimi zaman) Şam fıstığı olarak bilinmesi
- Eğitim eksikliği
- Ticarete teknik engeller (Örneğin; İtalya'nın Avrupa' ya, Suriye'nin Arap Ülkelerine fıstığı Türkiye' den çok daha kolay satıyor olması)
- Aflatoksinli kötü kalite fıstığın iç piyasaya verilmesi
- İstatistiklerin yetersiz ve hatalı olması; net, gerçek veri ve bilgilere ulaşamaması
- Antep fıstığının küçük, soymasının zor olması (bu sebeple iç fıstık olarak ihracat-satış imkanları daha fazla)
- Üretim ve satışlarda yaşanan bazı kayıt dışılığın ihracatçıyı olumsuz etkilemesi

8. Strateji Çalıştayı

8.1. Antepfıstığı Sektörü'nün Geleceği

YÖNDES tarafından proje çerçevesinde gerçekleştirilen literatür taramaları, karşılıklı görüşme ile firma anketlerinin uygulanması ve çalıştaylar neticesinde mevcut veriler, Türkiye ve Dünya'daki eğilimler ve gelişmeler değerlendirilerek 3 farklı senaryo oluşturulmuştur.

Senaryolar fütüristik bir perspektif ile değerlendirilmiş olup, sebep sonuç ilişkisi içerisinde seçilecek yol ve yöntemlere bağlı olarak muhtemel olmakla beraber En Kötü Senaryo, En Muhtemel Senaryo ve En İyi Senaryo olarak adlandırılmıştır.

Antepfıstığının geleceği senaryolarda fıstık üretimi ve tüketimi, ihracat, ithalat ve iş gücü başlıkları altında ele alınmıştır.

Senaryoların antepfıstığı sektörü paydaşlarının yapacakları seçimlerin sektörün geleceğini şekillendireceği gerçeğinden hareket ile sebep ve sonuç ilişkisi ve gelecek tahminlemeleri verileri ile oluşturulan beklenen durum olacağı konusunda YÖNDES bir pencere açmak istemektedir.

8.1.1. En Kötü Senaryo

Format resim olarak yapıştırılacak.

8.1.2. En Muhtemel Senaryo

Format resim olarak yapıştırılacak.

8.1.3. En İyi Senaryo

Format resim olarak yapıştırılacak.

8.2. Antepfıstığı Sektörü için Yaptıklarımız ve Yapamadıklarımız

Antepfıstığı Sektörü Stratejik Hedef Tayini ve Adımların Belirlenmesi Çalıştayı'nda katılımcılar, ilk uygulamada sektörde geçmişte atılım yapılan konular ile bugüne kadar gerçekleştirilemeyen fakat gelecekte ilerleme sağlanması gereken gelişim alanlarını tespit etmişlerdir.

“Yaptıklarımız” uygulaması, yakın geçmişte Antepfıstığı Sektörünün sosyal, ekonomik ve kültürel hayatında atılım yapılan noktaları ifade etmektedir. Başarı gösterilen alanlarda doğacak fırsatlar, bu alanlarda yapılan atılımların verdiği güç ile kazançlara dönüştürülebilir. Antepfıstığı Sektörünün önemli bir güce ulaşması, başarılı olunan alanlarda çalışmaların yoğunlaştırılması ve bu başarının uzun dönemli katkı sağlayacak güçlü bir yöne çevrilmesi ve sürdürülebilirliği sayesinde gerçekleşecektir.

“Yapamadıklarımız” uygulaması, Antepfıstığı Sektörünün çeşitli konularda potansiyelinin sağlayabileceği imkânlar ile şu anda sahip olduğu imkânlar karşılaştırıldığında, geçmişte gelişim gösteremediği fakat gelecekte gelişim gösterebileceği alanları ifade etmektedir. Gelişim gösterilecek alanlar, çalıştayın diğer uygulamalarda belirtilen güçlü yanlar ve Antepfıstığı Sektörünü etkileyen eğilimler ile yakın ilişki içerisinde olup; atılım gösterildiği takdirde Antepfıstığı Sektörünü daha ileriye taşıyacak olan konulardır.

Antepfıstığı Sektörü Stratejik Hedef Tayini ve Adımların Belirlenmesi Çalıştayı'nda farklı gruplar tarafından, sektörde geçmişten bugüne gerçekleştirilen başarılı adımlar farklı başlıklar altında incelenmiştir.

8.2.1. Antepfıstığı Sektöründe Yaptıklarımız

8.2.1.1. Tarımsal Üretimde Yaptıklarımız

8.2.1.1.1. Fidancılık

- Aşılı ve tüplü fidan yetiştiriciliğinin artması
- Gen havuzu ve koleksiyon oluşturulması
- Mevcut çeşitlerin tanımının yapılması
- Kaliteli ve sertifikalı fidan üretimi
- Bahçe modeli ve anaçların belirlenmesi

8.2.1.1.2. Yetiştiricilik

- Kullanılan çeşitlerin artması
- Yeni bahçelerin kurulması
- Dünya standartlarında yeni kapama antepfıstığı bahçelerinin oluşturulması
- Gübre desteği ve diğer devlet destekleri
- Tarım ilaçlarının takip edilmesi

8.2.1.1.3. Sulama

- Sulama projelerinin oluşturulması
- Sulama açısından bilinçlendirme yapılması

8.2.1.1.4. Üretim Teknikleri Ve Yeni Teknolojilerin Yayılması

- Antepfıstığı Araştırma İstasyonu Müdürlüğü' nün kurulması

- Üreticinin teknolojiyi kullanmaya başlaması
- Devlet destekli eğitim ve danışmanlıklardan yararlanılması
- Köyde teknik elemanların görevlendirilmesi (TARGEL)
- Birim alandan daha fazla verim alınması için çalışmalar yapılması
- Önder çiftçilerin modern alet ve ekipmanlar kullanarak örnek olması
- Nazder Önder Çiftçi Derneği'nin kurulması ile çiftçilere örnek olunması

8.2.1.2. Ürün İşlemede Yaptıklarımız

8.2.1.2.1. İşleme Makine ve Ekipmanı

- 2004 yılından itibaren firesi az olan makine ile çıtlatma yapılması
- Pnömatik ayırıcı ile boş ve dolu ayırımı yapılmaya başlanması. Ana çıtlatma ayırma makinesinin geliştirilmesi.
- Son beş yılda çıtlatma makineleri yaygınlaştırılması
- Bazı kişi ve kuruluşlarca çıtlatma makinesinin geliştirilmesi
- Kavlatılarak iç yapmaya geçme, döner kazanlarda kavlatma yapılması
- Makineli pratik soyma yapılması

8.2.1.2.2. İşleme ve Depolama

- İşlemede yeni gelişmelerin yaygınlaşması
- Paketleme yapılması
- Stoklama-depolamanın daha iyileşmesi, modern depoların oluşmaya başlaması
- Fıstık sanayicisinin teknolojiyi kullanmaya başlaması
- Sanayicinin AR-GE kültürünü benimseme yolunda adımlar atılması
- Modern tesislerin kurulmaya başlaması
- Güneydoğu Birlik 'in kurulması

8.2.1.3. Tanıtım, Pazarlama ve Finansman Alanında Yaptıklarımız

- Antep Fıstığının insan sağlığına etkilerinin belirlenmesi
- Aflatoksin, mikrobiyoloji analizleri konusunda gerekli altyapının oluşturulması ile üretici-tüketici bilinçlendirilmesine yönelik çalışmasının yapılması
- Antepfıstığı Araştırma İstasyonu Müdürlüğü' nce gerçekleştirilen projelerin sonuçlarının eğitim seminerleri ile tanıtılması
- Müşteri istekleri doğrultusunda kaliteli ürün ve sertifikalı üretimin gerçekleştirilmeye başlanması
- Antepfıstığı alım-satım pazarlarının kurulması
- AB ve ABD olmak üzere yüze yakın ülkeye ihracat yapılması (fiyat yüksek olmasına rağmen)
- İpekyolu Kalkınma Ajansı' nın sektöre yönelik finansal destek sağlaması
- Ürünün gıda sanayi hammaddesi haline getirilmesi
- Antepfıstığı Tanıtım Derneği'nin kurulması
- Fuarlara katılım sağlanması
- Antepfıstığı tanıtım grubu oluşturulması
- Antepfıstığının coğrafi işaretlenmesinin yapılması
- Antepfıstığı adının kullanımının artırılması

8.2.2. Antepfıstığı Sektöründe Yapamadıklarımız

8.2.2.1. Tarımsal Üretimde Yapamadıklarımız

8.2.2.1.1. Fidancılık

- Özel fidancılık tesislerin kurulamaması ile bahçe kurmak isteyenlere yeterince hızlı kaliteli fidan temin edilemiyor olması
- Tescilli olmayan anaç kullanımının önüne geçilememesi ve monokültür Antepfıstığı bahçeleri yapılması

8.2.2.1.2. Yetiştiricilik

- Tek çeşit bahçe kurulmaması, karışık ürün elde edilmesi
- Bahçelerin yeterince hızlı yenilenmemesi
- Miras yolu ile arazilerin parçalanıp küçülmesi sorununa çözüm bulunamamış olması
- Bahçe sahiplerinin bahçeyi işletenlere vermesi ve kendisinin ilgilenmemesi ile uzaktan bahçe kontrolü' nün (kabala) önlenememesi
- Hasat zamanı konusunda bilinçsizliğin devam ediyor olması
- Tarım tekniklerinin uygulanması konusunda üreticiye yeterince bilinç verilememiş olması (ilaç, gübre, aşı vb.)
- Denetim eksikliği
- Yanlış hasat yöntemleri kullanılmasının önüne geçilememesi (deneyimsiz işçi tarafından bilinçsiz elle hasat, sırıkla vurma, karagöz dökülmesi, toprakla temas vb.)
- Yeni bahçe tesislerinin sulu tarıma dayanıklı çeşitlerle yapılmaması
- Tarım Bakanlığı tarafından görevlendirilen uzmanlardan yeterince faydalanılamaması
- Yetiştiricilik bilgilerinin uygulamaya yanlış aktarılması

8.2.2.1.3. Sulama

- Sulamanın yeterince yapılamaması
- Sulama maliyetlerinin yüksek olması (suyun pahalı olması)
- Damla sulamanın yeterince yapılamaması

8.2.2.1.4. Üretim Teknikleri ve Yeni Teknolojilerin Yayılması

- Hijyenik ve bilinçli hasat, harman konusunda eksiklerimizin olması, ilkel yöntemlerin kısmen devam etmesi
- İlaçlamada bilinçsizlik, fazla ilaç tüketiminin önlenememesi
- Hasatta mekanizasyon eksikliği
- Hasat döneminde firenin azaltılamaması
- Bilinçli üretimin yapılamaması

8.2.2.2. Ürün İşlemede Yapamadıklarımız

8.2.2.2.1. İşleme Makine ve Ekipmanı

- Kavurma sistemleri ile ilgili projelerin azlığı
- Hasat döneminde işçi bulunamaması ve gelirlerin işgücü maliyetlerini karşılamamaya başlaması

- Üretici kendi soyma yaparken bunu bilinçsiz yapması ile ürünün kalitesini düşürmesi
- Çıtlatma ve ayırma teknolojilerinin yeterince gelişmemiş olması

8.2.2.2. İşleme ve Depolama

- Kontrollü depolama, taze kavlatma, ıslama konusundaki eksikliklerimiz olması
- Uygun depolama sistemleri geliştirilememesi
- Entegre işleme tesisinin az olması
- Küçük tüccar, merdiven altı üretim ve fason işlemenin kontrol altına alınmamış olması
- Kötü kalite aflatoksinli fıstığın iyi fıstık ile paçal yapılmasının önüne geçilememesi (özellikle iç piyasada)
- İç piyasada denetim eksikliği
- Aflatoksin probleminin tam anlamıyla çözülememesi
- Çıtlaklık ile ilgili problemlerin çözülememesi
- Lisanslı depoculuğun oluşmamış olması

8.2.2.3. Tanıtım, Pazarlama ve Finansman Alanında Yapamadıklarımız

- Çeşitlerimizin üstün özelliklerinin pazarda yeterince tanıtılmamış olmamız
- Pazarlama ve tanıtım eksikliği
- Antepfıstığı ürün standardının güncellenerek kullanıma uygun yapıya getirilememesi
- Kayıtsız işletmelerin çokluğu ve haksız rekabetin önüne geçilememesi
- Tüketicie ürünü güzel sunma, paketlemede eksiklikler
- Sosyal güvenlik kurumu nezdinde Fıstık İşçisi tanımlaması yapılmamış olması (dolayısı ile fıstık işçisi, fındık işçisi olarak sigortalanıyor)
- Tanıtım yetersizliği
- Yeterince kooperatifleşme olmaması, kurulan kooperatiflerin iyi yönetilememesi
- Kayıt-dışının önlenememesi (Mali ve Personel)
- Stokçuluğun önlenememesi
- Fıstığın, nihai ürün endüstriyel üretim girdisi olarak tüketiminin arttırılamaması
- Antepfıstığının adının hala kısmen “şam fıstığı” olarak bilinmesi
- Mevcut işleyişe uyumlu bir Antepfıstığı standardının maliyet ile ilişkilendirilmesinin yapılamaması
- Aroma-lezzet farkının tanıtılamaması (Antepfıstığının diğer ülke fıstıklarından daha lezzetli olduğunun yeterince duyurulamaması)

8.3. Antepfıstığı Sektörü için GZFT Analizi

Antepfıstığı Sektörü Stratejik Hedef Tayini ve Adımların Belirlenmesi Çalıştayı'nda katılımcılar, ikinci uygulama olarak Antepfıstığı Sektörünün güçlü – zayıf yönleri ve sektörün karşısındaki fırsat ve tehditlerin analizini yapmışlardır.

Antepfıstığı Sektörü ekonomik hayatının aktörleri, Antepfıstığı Sektörünün gelişimine yönelik kısa ve orta vadeli hedefleri oluştururken söz konusu faktörleri göz önünde bulundurmuşlardır.

Antepfıstığı Sektörünün güçlü yönleri kısa ve orta dönemde yerine getirilecek hedefleri kolaylaştıran, zayıf yönler ise bu görevlerin yerine getirilmesini zorlaştıran faktörlerdir.

Fırsatlar; görevlerin gerçekleştirilmesi ile elde edilebilecek, tehditler ise görevler yerine getirildiği takdirde bertaraf edilebilecek faktörlerdir.

8.3.1. Antepfıstığı Sektörünün Güçlü Yanlar

8.3.1.1. Ürünün (Antepfıstığı) Güçlü Yanları

- Aroma ve lezzeti
- Zengin çeşitlere sahip olmamız
- Depolamaya dayanıklı olması
- İnsan sağlığına faydaları
- Tatlı ve çikolata sektörünün en önemli hammaddelerinden biri olması
- Çeşitli kullanım alanlarının olması (kuruyemiş, tatlı, çikolata, meyve, yemek, kozmetik vb)

8.3.1.2. Antepfıstığı Bitkisinin Güçlü Yanları

- Olumsuz çevre koşullarında yetişebilmesi (toprak, iklim)
- Uzun ömürlü olması

8.3.1.3. Bölgenin Güçlü Yanları

- Pazara yakınlık (Ortadoğu, Avrupa)
- Antepfıstığı için bölgemizin ekolojisinin uygun olması
- Gaziantep'in işleme ve pazarlama merkezi olması
- Kaliteli mal bulabilme olanakları
- Gen merkezi olmamız

8.3.1.4. Tarımsal Üreticilerin Güçlü Yanları

- Köklü yetiştiricilik bilgisi (fide yetiştiriciliği, bahçe bakımı)
- Antepfıstığı yöresel, kaliteli ürün bilincinin uyanmış olması

8.3.1.5. Tüccar ve Sanayicinin Güçlü Yanları

- Müşteriyi memnun edebilme
- Sektördeki girişimcilik ruhu
- Pazarlama ağımızın güçlü olması

8.3.1.6. Devlet ve Kurumların Güçlü Yanları

- Araştırma geliştirme açısından kurumsal yeterlilik (Enstitü, üniversite, özel sektör vb.)

- Finansal ve planlama destekleri (İKA, KOSGEB,GTO vb.)
- Türkiye'nin bölgede ve Dünya' da hızla artan tanınırlığı

8.3.1.7. Teknolojik Açıdan Güçlü Yanlar

- Artan makineleşme (çıtlatma makinesi vb.)
- Sulama projelerinin başlaması ve devamı

8.3.2. Antepfıstığı Sektörünün Zayıf Yanları

8.3.2.1. Ürünün (Antepfıstığı) Zayıf Yanları

- Yetiştirilen çeşitlerimizin özellikleri (Görünümü, şekli: uzun, küçük ve çıtlatma oranı az olması dolayısı ile çıtlatması, soyulması, uygun makine geliştirilmesi zor)

8.3.2.2. Antepfıstığı Bitkisinin Zayıf Yanları

- Verimin azlığı (Ağaç başına, birim alana verim düşük)

8.3.2.3. Bölgenin Zayıf Yanları

- İletişim eksikliği
- Arazilerin parçalı olması

8.3.2.4. Tarımsal Üreticilerin Zayıf Yanları

- Geleneksel yetiştiricilik, ilkel yöntemlerle üretim

8.3.2.5. Tüccar ve Sanayicinin Zayıf Yanları

- Muhafaza ve kavlatmada hatalı yöntemler izlenmesi
- Sanayicilerin üretim girdisinde kimi zaman aldatmacı alternatifler kullanması (Baklava vs. içerisine bezelye katılması)
- Kayıt dışı üretim
- Aflatoksin (işleme sanayinde)
- Fason işletmeciliği yaygın olması
- İşletmelerin teknolojisini gizlemesi
- Mali yetersizlikler
- Fiyat istikrarsızlığı

8.3.2.6. Devlet ve Kurumların Zayıf Yanları

- Tam entegre tesislerin az olması
- Üretim, yetiştirme planlarının eksikliği
- Üretim girdilerinin yüksekliği
- Tanıtım eksikliği
- Kooperatif eksikliği, örgütlenme yetersizliği
- Girdilerin yüksekliği
- İhracatta destek olacak kurumların yetersizliği
- Rekolte tespitinin iyi yapılmaması

8.3.2.7. Teknolojik Açıdan Zayıf Yanlar

- Makineleşmenin zayıflığı ve modern makine eksikliği
- Bilimsel çalışmaların azlığı
- Hasat-üretim entegrasyonu yetersizliği

8.3.2.8. Sektör ile ilgili Diğer Zayıf Yanlar

- Antepfıstığının Avrupa mutfağına girmemiş olması
- Markalaşamama
- Üretim birliği, kooperatif eksikliği, örgütlenme yetersizliği
- İhracatta geri kalınması

8.3.3. Antepfıstığı Sektörünün Fırsatları

8.3.3.1. Ürün (Antepfıstığı) Kaynaklı Fırsatlar

- Sulama yolu ile periyodisitenin önüne geçilebilecek olması
- İç ve dış pazardan talep olması
- Kabukların değerlendirilmesi

8.3.3.2. Sektör ile ilgili Diğer Fırsatlar

- Tarım Turizmi'nin fıstığa uygulanabilir olması

8.3.3.3. Bölge Kaynaklı Fırsatlar

- AB ve pazara yakınlığımız
- Suriye'deki olaylar sonucu Suriye fıstık sektörünün zayıflaması
- Üretim alanımızın büyük olması
- Sulamanın artabilecek olması (GAP)

8.3.3.4. Tarımsal Üreticiler Kaynaklı Fırsatlar

- Genç bahçelerin kurulması
- Taze fıstık arzı yapılabiliyor olması
- Antepfıstığı rekoltesinin artıyor olması

8.3.3.5. Tüccar ve Sanayici Kaynaklı Fırsatlar

- Büyük sanayicilerin finansal olarak sektörde yer almaya başlaması
- Depolama sektörünün gelişiyor olması
- Fıstığın katma değerinin arttırılarak fonksiyonel ürünler geliştirilebilir olması (Yağ, esans, aroma)

8.3.3.6. Devlet ve Kurumlar Kaynaklı Fırsatlar

- Özel laboratuvarın (Gaziantep Ticaret Borsası vs.) çalışmaları (Aflatoksin ve mikrobiyoloji)
- Çeşitli desteklerin artması (AB ve Yurtiçi Hibe Programları)
- Fıstık Tanıtım Derneği'nin çalışmaları
- Araştırma kuruluşundan teknik destek alınması

8.3.3.7. Teknoloji Kaynaklı Fırsatlar

- Araştırma geliştirme (anaç, çeşit, dikim planı) yapılıyor olması

- Araştırma sonuçlarından faydalanma imkanları olması
- Makine yapımına yönelik bireysel ve kurumsal çalışmaların yapılması

8.3.4. Antepfıstığı Sektörün (-e Yönelik, -e Kaynaklı) Tehditler

8.3.4.1. Ürün (Antepfıstığı)

- Hijyenik olmayan, kalitesiz üretim
- İç ve dış pazara farklı kalitede ürünlerin gitmesi
- Bilinçli sulama olmaması

8.3.4.2. Antepfıstığı Bitkisi

- Doğal dengenin bozulması, (üretim alanlarında bilinçsiz mücadele (üretim alanlarında)
- Bitki hastalık ve zararlılar ile mücadele, toprak işleme, bitki besleme ve budama gibi tarım tekniklerinin etkin, bilinçli, doğru yapılmaması
- Bilinçli sulama olmaması

8.3.4.3. Bölge

- Doğal dengenin bozulması, (üretim alanlarında bilinçsiz mücadele (üretim alanlarında)
- Bitki hastalık ve zararlılar ile mücadele, toprak işleme, bitki besleme ve budama gibi tarım tekniklerinin etkin, bilinçli, doğru yapılmaması
- Çin'in yeni antepfıstığı plantasyonu kurması
- Tarım alanlarının miras yoluyla küçülmesi
- Çevresel sulama kaynaklarının kirliliği

8.3.4.4. Tarımsal Üreticiler

- Hijyenik olmayan, kalitesiz üretim
- Karın düşüklüğü
- Bitki hastalık ve zararlılar ile mücadele, toprak işleme, bitki besleme ve budama gibi tarım tekniklerinin etkin, bilinçli, doğru yapılmaması
- Rakip ülkeler: İran, Suriye, ABD (özellikle ABD, İran rekolteleri yüksek, ürün fiyatı düşük , kaçak girişlerin olması)
- Çin'in yeni antepfıstığı plantasyonu kurması
- Güneydoğu Birliğin faaliyette yaşadığı sıkıntılar
- Aflatoksin sorunu
- Üretimde hijyenik koşulların sağlanamaması (yıkama, kurutma)
- Kayıt dışılığın (mali ve personel) engellenmemesi

8.3.4.5. Tüccar ve Sanayici

- Hijyenik olmayan, kalitesiz üretim
- Rakip ülkeler: İran, Suriye, ABD (özellikle ABD, İran rekolteleri yüksek, ürün fiyatı düşük, kaçak giriş)
- Kayıt dışı firmalar
- Fason işletmelerin yaygın olması
- Karın düşüklüğü
- İç ve dış pazara farklı kalitede ürünlerin gitmesi

- Çin'in yeni antepfıstığı plantasyonu kurması
- Aflatoksin sorunu
- Üretimde hijyenik koşulların sağlanamaması (yıkama, kurutma)
- Kayıt dışılığın (mali ve personel) engellenmemesi

8.3.4.6. Devlet ve Kurumlar

- Girdi fiyatlarında yükselişi (işçi yokluğu)
- Tarım alanlarının miras yoluyla küçülmesi
- Bilinçli sulama olmaması
- Çevresel sulama kaynaklarında kimi zaman rastlanan kirlilik
- Kayıt dışılığın (mali ve personel) engellenmemesi

8.3.4.7. Teknolojik

- Hijyenik olmayan, kalitesiz üretim
- Bitki hastalık ve zararlılar ile mücadele, toprak işleme, bitki besleme ve budama gibi tarım tekniklerinin etkin, bilinçli, doğru yapılmaması
- Aflatoksin sorunu
- Üretimde hijyenik koşulların sağlanamaması (yıkama, kurutma)
- Bilinçli sulama olmaması
- Çevresel sulama kaynaklarında kimi zaman rastlanan kirlilik

8.3.4.8. Sektör ile ilgili Diğer Tehditler

- Fıstık sektörünün proje üretmeye ilgisizliği
- Hijyenik olmayan, kalitesiz üretim
- Bitki hastalık ve zararlılar ile mücadele, toprak işleme, bitki besleme ve budama gibi tarım tekniklerinin etkin, bilinçli, doğru yapılmaması
- İç ve dış pazara farklı kalitede ürünlerin gitmesi
- Güneydoğu Birliğin faaliyetinde yaşadığı sıkıntılar
- Üretimde hijyenik koşulların sağlanamaması (yıkama, kurutma)
- Çevresel sulama kaynaklarında kimi zaman rastlanan kirlilik
- Kayıt dışılığın (mali ve personel) engellenmemesi

8.4. Antepfıstığı Sektörü'nün Geliştirilmesi İçin Önceliklerimiz

Antepfıstığı Sektörü Stratejik Hedef Tayini ve Adımların Belirlenmesi Çalıştayı uygulamalarından "Antepfıstığı Sektörünün Geleceğini Etkileyen Öncelikler", güncel gelişmelerin Antepfıstığı Sektörü için oluşturduğu fırsat ve tehditleri ortaya koyarak, sektör temsilcilerinin fırsatları kazanca çevirmelerini ve tehditleri bertaraf etmelerini sağlayacak görevleri ortaya çıkarmalarını sağlamaktadır. Çalıştay katılımcıları bu bölümünde, Antepfıstığı sektörünün çevresindeki çeşitli fırsatların gelecekte gündeme getireceği öncelik ve gelişmeleri analiz etmişlerdir.

Çalıştay esnasında tarım sektörünü etkileyen öncelikler aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

8.4.1. Antepfıstığı Bahçelerinde Sulamanın Yapılmaması

Antepfıstığı geleneksel olarak kıraç, diğer ürünlerin kolayca yetişemeyeceği arazilerde seyrek dikilerek, fidan dikiminden sonra ilk ürünün 10-20 yıl sonra alınacağı şekilde yapılmaktaydı. Hala kültürel olarak birçok üretici bu tip üretim yapmaktadır ve hatta halk arasında "Antepfıstığı torun için dikilir" diye bir tabir vardır. Oysa son araştırma, deneme ve uygulamalar göstermektedir ki sulama, bitki besleme, iyi bakım koşulları altında bir fidandan 5 yıl içerisinde ürün alınabilmekte ve dikim sıklığı artırılarak birim alana verim büyük oranda arttırılabilmektedir. Ayrıca sulanan ve bakımlı arazilerde çıtlak oranı ve verimi daha yüksek olan yuvarlak Antepfıstığı çeşitleri yetiştirilebilmektedir. Üretici, geleneksel olarak uzun fıstık çeşitlerinin zorlu iklim ve yetiştirme koşullarına daha iyi uyum sağlamasından dolayı yuvarlak çeşitleri yetiştirmeye direnç göstermektedir.

Mevcut Antepfıstığı bahçelerinin modern sulama sistemleri ile sulanması önemli önceliklerden biridir. Böylece verimler artacak, üretici daha fazla gelir elde ederek hem bitki besleme ve diğer bakım şartlarına daha fazla ilgi gösterecek ve hem de daha verimli yuvarlak çeşitlerin sulu şartlarda yetiştiğini görerek bu çeşitlere geçebilecektir.

8.4.2. Antepfıstığı Tarımında Bitki Koruma Uygulamalarının Bilinçsiz Yapılması

Antepfıstığı tarımında bitki koruma uygulamaları oldukça bilinçsizce yapılmaktadır. Bölgede zirai uzman kullanımı yetersizdir. Yine kontrollü tarım kimyasalı kullanımını (ilaç ve gübre) teşvik edici "iyi tarım uygulamaları" "entegre yetiştiricilik" gibi uygulamalar oldukça az oranlarda yapılmakta, bunların yapılması için yeterli bilinç bulunmamakta; müeyyide ve teşvikler açısından farkındalık sınırlı kalmaktadır. Ekolojik tarım yapılmamakta ve tüm bu durumlar sebebi ile Antepfıstığı tarımını gelecekte önemli Pazar riskleri beklemektedir.

Bilindiği gibi bitki zararlıları ile mücadele bölge bazındaki yaygın ürünlerde topyekun yapılmadığı zaman yeterince başarılı olamamaktadır. Ayrıca kimyasal ilaç kullanımı zararlıların bağışıklıkları kuvvetlendikçe etkinliklerini kaybetmekte ve zehir oranları artmak zorunda kalmaktadır. Kimyasal kullanımı üreticiyi dış girdilere aşırı bağımlı kılmakta ve üretimi ekonomik olmaktan çıkarabilmektedir.

Oysa iyi tarım uygulamaları, entegre mücadele mantığı içerisinde biyolojik mücadele yöntemleri ve ekolojik tarım uygulamaları; özellikle kooperatifleşme ile birlikte bölgenin hem üretim kapasitesini, hem üretici bilincini geliştirecek; geleceğe dair Pazar risklerini en aza indireceği gibi üreticilerin çeşitli devlet destekleri ile mali fayda kazanmalarını sağlayarak sağlıklı ürünlerin büyüyen marka değeri ile pazarlanmasına ve üreticilerin sürdürülebilir tarım yapmalarına olanak sağlayacaktır.

8.4.3. İşleme Sanayinin Kendini Yenileyememesi

Antepfıstığı işleme sanayi yeteri kadar kendini yenileyememekte, Dünya'daki gelişmelerin gerisinde kalmaktadır. Hasat, kavlatma, çıtlatma, ayıklama gibi işlemler için yapılan makineleri geliştirmek konusunda sektörün önemli bir sorunu bulunmaktadır. Buna göre makine üreticileri sektöre makine üretmeye yönelik olarak finansal imkanlar ve talep hususlarında sıkıntı yaşamakta ve bu sebeple de sektörde bulunan kişiler makine geliştirmekte hevesli davranmamaktadırlar. Bu sektörde sınai haklar hususunda da yeterli bilinç bulunmamakta zaman zaman kopyalamaya yönelik girişimlere de rastlanmaktadır.

Sonuç olarak, halihazırda makine üretimine çalışan az sayıda kişi çok sınırlı AR-GE imkanlarından yararlanmakta, yeterli kalifiye elemana ve sermayeye sahip olamamakta, sınai hakların temininde de bilgi, yöntem gibi hususlarda problem yaşamaktadırlar. Bu etkenler üretilen makinelerin ihtiyaca odaklı ve verimli olmasını engelleyen faktörlerin başında gelmektedir.

İşleme sanayi ayrıca sektörleri ile ilgili uluslararası standartlar ve belgeler konusunda isteksiz davranmakta, iç piyasaya bir şekilde ürün vermeyi kalite sistemleri kurup işletmeye tercih etmektedirler. Bu durum, Antepfıstığını yüksek kaliteli ürün olarak talep eden ulusal ve global kurumsal müşteriler ile iş yapma olanaklarını önleyebilmektedir. Yine TSE Antepfıstığı Standardının sektörün gerçekleri ve güncel hali ile örtüşmemesi; yenilenme çalışmaları uzun süredir süren yeni standardın bir türlü yayınlanmamış olması da hem fiyat istikrarının sağlanmasını, hem de kurumsal üretim faaliyetleri yapmayı engellemektedir.

8.4.4. Taze Kavlatma ve Kontrollü Depoculuk

Hijyen şartları ve küflenme Antepfıstığı sektörünün geleceği için ciddi bir tehdit olmaktadır. Aflatoksinli ürün yüzünden ihracatta sorunlar yaşanmaktadır. Tam geleneksel üretim şartlarını layıkıyla yerine getirebilen üreticilerin ürettiği fıstıklarda küflenme ve dolayısı ile Aflatoksin oluşmamaktadır ancak ekonomik şartlar ve geleneksel üretim yöntemlerinin unutulmaya başlanması, bu sorunu arttıran bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu sorunun bilimsel, modern ve Türkiye' de daha sıklıkla üretilen uzun tip Antepfıstığına uyumlu en makul çözümü; fıstıkların hasat edilmesinin ardından doğal çıtlakların ayrılması, çıtlak olmayanların ihtiyaca göre kırma veya çıtlatma makinelerine gönderilmesi (tercihen kırma ile tüm iç çıkarma ve böyle pazarlamak uzun tip fıstık için daha elverişli olmaktadır), kavlatma sonrası modern kontrollü depolarda lisanslı depoculuk kriterlerine uyarak hijyenik şekilde depolanması olacaktır.

8.4.5. Kalite ve Sağlığa Etkisine Yönelik Gerekli Tanıtımın Yapılamaması

Aslında ihracatçılar, fıstık kaliteli ve özellikle aflatoksin yönünden güvenilir olduğu sürece fiyat da çok önemli olmayacak şekilde ürünün kolayca ihraç edilebileceğini düşünmektedirler. Bu bağlamda üretim ve işlemede modern bilimsel tekniklerin kullanılması ve üretimin arttırılması ile ürün kolayca ihraç edilebilecek ve ürün kalite ve lezzeti ile kendi tanıtımını en etkin şekilde kendisi yapabilecektir.

8.4.6. Kayıt Dışılık

Antepfıstığı sektöründe rastlanan bazı kayıt dışı uygulamalar, fatura kesip kayıtlı çalışan üretici ve tüccarlar açısından haksız rekabeti doğurmakta ve devlet vergi gelirini sağlayamamaktadır. Tüm bunlar ile birlikte sektörün analizini yapıp doğru verilere ulaşarak verimli planlamalar yapmak da zorlaşmaktadır.

Bu sorunun çözümü için paydaşlar üreticilere verilen devlet desteklerinin üretim yapılan arazi büyüklüğüne göre değil, üretim miktarı başına verilmesi gerektiğini söylemektedirler. Böylece üretici tüm üretimini kayıt altına almak isteyecek, tüm tüccarlar kayıtlı ürünü kayıtlı satmaya çalışacaklar ve ürün izlenebilirliği ve planlamalar kolaylaşacak, devlet daha etkin biçimde vergi toplayabilecektir.

8.4.7. Teknoloji ve Makine Kullanımı ve Temini

Sektörde teknoloji ve makine kullanımı yavaş bir ivme ile artmaktadır. Teknoloji konusunda en büyük açık temelde iki alandadır: modern tarım tekniklerinin uygulanması ve modern gıda işleme ve hijyen teknolojilerinin sektöre adaptasyonu. Bu açılardan sektör, yetişmiş uzman bulmakta zorlanmakta ve bu uzmanların istihdam edilememesi yeni teknolojilere yeteri kadar ulaşılmasını engellemektedir. Bu bağlamda devletin tarımsal danışmanlık destekleri konusunda eğitim ve bilgilendirmeleri artmalı, gıda hijyeni konusunda ise özellikle işletmelerin birleşerek bir uzmanı istihdam edebilmesine yönelik yapılanmalar teşvik edilmelidir.

Bunun yanı sıra sektör, modern makinelere ve araştırmalar sonucu geliştirilmiş ya da sektöre/ürüne uygun makinelere ulaşamamaktadır. Bu sorunun temel sebebi makineye ihtiyacı olan işlemcilerin makine geliştirme maliyetlerine katlanmak istememesi ve kimi zaman üretilmiş makineleri kopyalamaya çalışması olarak görülmektedir. Sektörün birleşerek sivil toplum kuruluşları aracılığı ile Üniversiteler ve teknoloji merkezleri ile işbirliği yapması, devlet desteklerinden de yararlanarak bu yeni geliştirilmiş makineleri makine üreticisinin haklarını da gözeterek şekilde sektöre kazandırması yolu ile bu sorun aşılabilecektir.

8.4.8. Fiyat İstikrarı, Kalite Fiyat Dengesi

Sektörün önemli sorunlarından birisi de fiyat istikrarına bağlantılı olarak kalite ve fiyat dengesidir. Özellikle uluslararası müşteriler bir yıl öncesinden fiyat almak istemekte ve planlarını/anlaşmalarını bu fiyat üzerinden yapmayı talep etmektedir. İhracatçılarımız ise bu fiyatları verememektedir.

Antepfıstığı için sektörün gerçekleri ile uyumlu güncel bir standardın bilinirlik ve uygulama anlamında yaygınlık kazanmamış olması ve ürünlerin bu belirlenmiş standarda göre fiyatlandırılmaması, fiyat istikrarının sağlanamamasının en önemli nedenleri arasındadır.

Sektör dışı ve sadece yatırım amaçlı antepfıstığı alıp kontrolsüz koşullarda depolayan ve fiyatlar yükseldiğinde ürünü satarak kar etmeyi amaçlayan kişilerin varlığı da fiyat istikrarının sağlanamamasının diğer bir nedenidir.

Bu sorunun aşılabilmesi için sektörün yaşayan gerçeklerine uygun yeni bir standart yayınlanmalı, sektörün sivil toplum inisiyatifleri ve özellikle Ticaret Borsası ile üretilen tüm ürünler kategorize edilip fiyat belirlenmeli ve ürün belirli ana merkezlerde belki üretici adına depolanarak satışlar yapılmalıdır. Bu durum zamanla erken rekolte tahminleri ve erken fiyatlandırmaya da imkan verebilecektir.

8.4.9. Verimin Arttırılması

İran ve ABD gibi rakiplerle karşılaştırıldığında üretim alanlarımız daha geniş olmasına rağmen birim alandan alınan verimler düşüktür. Bunun sebebi ülkemizde Antepfıstığının kıraç arazilerde zorlu koşullarda seyrek dikim şeklinde üretilmesi olarak gösterilebilir. Ayrıca sulama, bitki besleme ve etkin/ ekolojik mücadele yöntemleri gibi modern tarım teknikleri de kullanılmadığı için verimler düşük kalmakta, bu durum hem Dünya çapındaki rekabette Türkiye'yi geri bırakmakta, hem de işçilik maliyetlerini arttırmaktadır.

Yeni üretim teknolojileri konusunda eğitim, denetim ve danışmanlık hizmetlerinin uzmanlar aracılığı ile kooperatifleşip birleşmiş üreticilere aktarılması ve mali olarak desteklenmiş pilot ve genel uygulama projelerinin gerçekleştirilmesi bu sorunun en hızlı şekilde çözülmesini ve verimlerin artmasını sağlayabilecektir.

8.4.10. Örgütlenme Eksikliği

Hem bölge hem de millet olarak örgütlenme ve bu örgütleri sağlıklı şekilde yaşatma konusunda önemli sorunlarımızın bulunduğu aşikardır. Bu durum hem tarımsal üretim, hem işleme ve hem de Antepfıstığının pazarlanmasının etkin ve verimli şekilde yapılmasının önündeki en büyük engellerdir. Bireysel olarak zor ulaşılabilecek yeni teknolojiler, uzman desteği, devlet teşvikleri gibi girdiler; örgütlü şekilde hareket edildiğinde çok daha kolay ulaşılabilir olacak ve sektörün en büyük sorunlarına kolayca çözümler üretmeye imkan sağlayabilecektir.

Bu amaçla etkin örgütlenmeyi sağlayabilecek projeler üretilmeli, gerekirse örgütler danışman firma ve kurumlar tarafından yönetilmeli veya yönetimleri desteklenmeli, bunlardan da önce örgütlenmenin bireyin faydasına olduğu, örgütsüz davranmanın Dünya piyasasında rekabet açısından ülkemizi zayıf düşürdüğü, yoğun bir bilgilendirme kampanyası ile ilgili taraflara anlatılmalıdır.

9. Antepfıstığı Sektörü'nün Geliştirilmesi için Stratejiler

Başarı, stratejinin yerine geçemez. Sürekli başarılar ülkeler iyi stratejiler uygular ise, destekleyici politikalar oluşturursa, uygun düzeyde yatırımı ve araştırma – geliştirme çalışmalarını teşvik ederse mümkün olabilir. Karar mekanizmalarındaki kişiler ve kurumlar tarımsal verimliliği artırma, gelirleri yükseltme ve ihracatı geliştirme konularında geniş kapsamlı yaklaşımları benimseyen stratejiler tasarlamalı ve uygulamalıdır. Bunlar, iç içe geçmiş birçok başarıyı teşvik ederek, bunların bir araya gelmesi ile bölgesel ve ulusal başarı öykülerinin yaratılmasını sağlayabilir.

Sürekli değişen öncelik ve sıkıntıları ele alan stratejiler oluşturulmalıdır. İklim değişikliği sorunu karşısında eko sistemlerin direncini güçlendirmek, paydaşların sesini daha etkili bir biçimde duymak ve duyurmak, yatırımları, araştırma ve geliştirme çalışmalarını desteklemek, küresel ticaretin yönetimini iyileştirmek yönetilmesi gereken alanlardır. Başarı deneyim yolu ile yaratılır ve sürdürülür. Yaparak keşfetmek, hatalardan ders almak ve değişikliklere uyum sağlayacak esnek stratejiler geliştirmek ihtiyacı vardır.

Stratejiler ile ulaşılmak istenen gelişimin sistemli bir şekilde belgelenmesi, incelenmesi ve paylaşılması esastır. Stratejilere bağlı olarak geliştirilen faaliyet planları her adımda izleme ve ölçme ile takip edilerek yönetilmelidir.

Belirlenen stratejiler tek bir odak noktası doğrultusunda değil, ekonomik ve mali kazanç, çevresel etki ve sosyo-politik önem açısından maliyetler de dikkate alınarak oluşturulmalıdır.

Tarımsal kalkınma sadece verimi ve üretimi artırmakla ilgili değil, gıda üretim, dağıtımı ve tüketimi yöntemlerine ilişkin inovasyonları da kapsar.

Tarımsal kalkınma aynı zamanda kolektif bir kavramdır. Yerel düzeyde bunun anlamı, yerel topluluklara kalkınma sürecine sahiplik hakkı vermek, yerel bilgiden yararlanmak ve toplulukları proje danışma, politika tasarlama ve bilimsel araştırma süreçlerine dahil etmektir. Proje süresince antepfıstığı sürecinin tüm paydaşlarının fikir ve bilgilerinin dikkate alınmıştır. Bu sayede sektörün tüm süreçlerinin irdelenmesi, yerel, ulusal ve uluslar arası çalışmaların incelenmesinin neticesinde strateji geliştirilmesi hedeflenen başlıkları derli toplu bir özet halinde sunmak mümkün olmuştur.

9.1. Sulama

Tarımsal yetiştiricilikte sulama projeleri özellikle damla sulama uygulamaları hayata geçirilmelidir.

9.1.1 Sulama Kaynaklarının Kirliliği

Antepfıstığı arazilerinin sulanması için kullanılacak potansiyel su kaynaklarında endüstriyel kirliliğin önlenmesi büyük çok önem taşımaktadır. Bu kaynakları kirleten endüstriyel tesislerin atık yönetimi uygulamaları sıkı denetimlerle kontrol altına alınmalıdır.

9.2. Destek ve Hibeler Hakkında Bilgilendirme

Antepfıstığı üreticileri ve üretici birliklerine tarımsal destek ve hibeler hakkında bilgilendirme ve danışmanlık desteği ilgili kamu kurumları ve sektörde tecrübeli özel kurumlar tarafından sürdürülebilirliği için bir çatı altında organize edilerek sağlanmalıdır.

9.3. Fide Üretimi

Özel sektörün kaliteli antepfıstığı fidanı üretimine teşvik edilmesi ile üreticilerin kaliteli fıstık üretecek fidanlara kolayca ulaşması Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü desteği ile sağlanmalıdır. Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü tarafından gen kaynağı olacak miktarda fide temini sağlanabilmektedir.

9.4. Hijyenik Üretim

Hijyen koşullarının, hijyenik ortam sağlanmasının yöntemlerine ilişkin üretici ve sanayicinin sağlıklı bilgi alması ve uluslararası uygulamaları yakalaması amacı ile bölgedeki üretici ve sanayi birlikleri tarafından gıda ve tarım uzmanlarının istihdam edilmesi ve danışmanlık hizmeti alması önem taşımaktadır.

Üreticilerin İTU İyi Tarım Uygulamaları, sanayicilerin ISO 22000 Gıda Güvenliği Yönetim Sistemi, tüccarların ISO 9001 Kalite Yönetim Sistemi gibi hijyen/kalite belgelerini almaları teşvik edilmelidir.

İç piyasaya kalitesiz ürün gönderilmesini önlemek için Tarım Bakanlığı'nın özellikle aflatoksin odaklı analiz ve denetimleri daha sıkı tutmasına yönelik olarak sektörel paydaşların geri bildirim ve taleplerini iletmeleri sağlanmalıdır.

9.5. Kaliteli Üretim

Antepfıstığı sektörünün yaşayan süreçlerini kapsayabilecek güncel bir antepfıstığı standardı çıkarılmalı ya da mevcut standart bu kapsamda gözden geçirilmeli ve yeniden yayınlanmalıdır. Bu konuda yetkili kılınacak bir borsa/kooperatif üretilen tüm fıstığı standarda uygun olarak kategorize edip fiyatlandırılmalıdır. Benzer uygulamalar diğer tarımsal ürünler için yapılmakta, eksperler tarafından ürünler sınıflandırılmakta ve bu sınıflandırma paralelinde fiyatlandırma yapılmaktadır.

9.6. Depolama

Uygun kapasitelerde, modern lisanslı depolar kurularak fıstık buralarda depolanmalıdır. Ayrıca ihracatın artırılması için yurtdışındaki belirli merkezlerde de depolar oluşturulması faydalı olacaktır.

9.7. Tarım Tekniklerinin Etkin Kullanımı

Tarım uzmanları tarafından / önderliğinde bölgede kurulacak üretici örgütleri aracılığı ile projeler üreterek uygulamaya geçmelidir. Geniş çaplı iyi tarım, ekolojik tarım, permakültür projeleri hayata geçirilmelidir.

9.8. Tarım Alanlarının Miras Yoluyla Küçülmesi

Yasalar tarafından sınırlandırılarak 20 dekara kadar indirilen tarla alanı sağlıklı tarımsal üretim için yeterli değildir.

Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü, antepfıstığı üretimine yönelik fizibilite çalışmaları sonucu bulgularını mühendis ve üretici eğitimleri ile duyurmalı ve bu çalışmalar sayesinde üreticiler hangi arazi büyüklüğü ile kaç yılda ne kadar gelir elde edebileceklerini bilmelidirler.

9.9. Aflatoksin

Özellikle aflatoksin (*Aspergillus Flavus* adlı mantarın ürettiği bir zehir) konusunda üreticinin de anlayacağı şekilde yoğun eğitimler düzenlenmelidir. Eğitimler bir uzman mikrobiyolog ve bölgeyi tanıyan antepfıstığı konusunda uzman ve deneyimli bir Ziraat Mühendisi ile birlikte organize edilmelidir. Eğitimde Gaziantep Ticaret Odası'ndan bir yetkili de aflatoksin sorununun antepfıstığı pazarlamasının önünde önemli bir engel olduğu ve bu sorun çözülmez ise tüm paydaşların bu durumdan zarar göreceği bilgisinin üzerinde durmalıdır.

9.10. Kayıt Dışılık (Mali ve Personel)

Sektördeki kayıt dışılık önlenemediği sürece hijyen, kalite, ihracat gibi sorunların da çözülmesi zorlaşacaktır. Bu amaçla en temel öneri, antepfıstığına ürün (kg) bazında destek verilmesinin sağlanması olacaktır. Böylece üretici tüm ürününü kayıt altına alacak, bu kayıt eklemeli olarak tüm sektörün kayıt altına alınmasını sağlayabilecektir.

Mevcut durumda dekar bazında destekler verilmektedir. Ürün için kg bazında destek verilmesi izlenebilirliği geliştirecektir. Miktar bazında destek devlet kaynaklı ya da kurulacak ya da mevcut bir kurum bazlı olarak da yapılabilir.

9.11. Fason İşletmeler

Üretim kayıt altına alınmalıdır. Ürün izlenebilirliğinin tam olarak sağlanması ve en azından çuval bazında tarladan sofraya izlenebilirlik sağlanması durumunda fason işletmeler sektör için sorun oluşturmayacaktır.

Bu bağlamda tüm alanlar, üreticiler, işleyiciler ve tüccarlar tanımlanmalı ve bir takip numarasına sahip olmalı; bu takip sistemini de Antepfıstığı Araştırma Enstitüsünde oluşturulacak yeni bir birim yönetmelidir.

9.12. Proje Üretimi

Sektör bileşenleri, sektörün sorunlarını çözebilmek için bağlı buldukları STK' lar aracılığı ile projeler üretmeli; finans ve bilgi desteklerini almalıdırlar.

9.13. Örgütlenme

Güneydoğu Birlik ya da eş özellikte bir örgütlenme yeniden faaliyete geçirilmeli ve antepfıstığı üretilen her yerde benzer örgütlenmelerin en iyi şekilde oluşturulması sağlanmalı, bunu sağlamak için projeler üretilmelidir.

10. Antepfıstığı Sektörü'nün Geliştirilmesi için Yol Haritası

Kooperatifleşme

1700'lü yılların ortalarından itibaren dünyada uygulamaları görülen kooperatifler 1895 yılında İsviçre'de kurulan ve günümüzde 91 ülkeden, 243 üye ve 800 milyondan fazla ortak barındıran Uluslararası Kooperatifçilik Birliği (ICA) tarafından aynı çatı altında bir araya gelmişlerdir. ICA çatısı altında başta tarım olmak üzere, bankacılık, balıkçılık, sağlık, konut, sanayi, sigorta, eğitim, emek, taşımacılık, enerji turizm, tüketim ve diğer birçok dalda faaliyet gösteren kooperatifler bulunmaktadır.

ICA'nın Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Çalışma Örgütü'ne (ILO) getirdiği önerilerin etkisi ile Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 2002 yılındaki kooperatiflerin teşvikine ilişkin tavsiye kararı ile 2012 Birleşmiş Milletler tarafından Kooperatifçilik Yılı ilan edilmiştir.

Türkiye'nin güvenilir, verimli, etkin ve sürdürülebilir ekonomik girişimler niteliğini kazanmış bir kooperatifçilik yapısına ulaşmak vizyonu ile 2012 Kooperatifçilik Yılı'nda konuya ilişkin stratejik hedefler ortaya kondu. 17/10/2012 tarih ve 28444 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yer alan 31/07/2012 tarih ve 2012/14 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı Eki halinde yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planı kapsamında 7 Stratejik Hedef belirlenmiştir.

1. Kamu teşkilatlanması ve kooperatiflere hizmet sunum biçimi yeniden yapılandırılacaktır.
2. Eğitim, danışmanlık, bilgilendirme ve araştırma faaliyetleri geliştirilecektir.
3. Örgütlenme kapasitesi ve kooperatifler arası işbirliği imkânları arttırılacaktır.
4. Sermaye yapısı ile kredi ve finansmana erişim imkânları güçlendirilecektir.
5. İç ve dış denetim sistemleri tümüyle revize edilecektir.
6. Kurumsal ve profesyonel yönetim kapasitesi arttırılacaktır.
7. Mevzuat altyapısı uluslararası esaslara ve ihtiyaçlara göre geliştirilecektir.

Antepfıstığı Sektörünün Geliştirilmesi Projesi kapsamında belirlenen sorunlara yönelik münferit uygulamalar üzerinden de yol alınması mümkün olmakla birlikte, stratejik bir bakış açısı ile olgunlaştırılacak kooperatif çatısı altında çözüm üretilmesi sektörün iç dinamiklerini de dengelemek adına faydalı olacaktır.

Çiftçiden çiftçiye bilgi aktarımıyla bir arada işleyen yayım hizmetleri, çiftçileri tüketicilere bağlayan ve araçlardan kurtulmalarını sağlayan depolama tesis ve altyapıları, çiftçilerin pazarlık güçlerini arttırmalarına, ürünleri işleme ve pazarlamada belirli bir ölçek ekonomisi elde etmelerine, her bir çiftçinin diğerlerinden bir şeyler öğrenme hızını arttırmaya yardımcı olan bir kooperatif halinde örgütlenilmesi ulusal ve uluslar arası politikalar ile de örtüşmektedir.

Geçmiş olumsuz tecrübelerin geride bırakılması ve sektörel sahiplenmenin bireysel ve kurumsal dar kapsamdan geniş çerçeveye taşınması ile uluslararası iyi uygulamalar ve ulusal mevzuatta yapılan yenilikler ve oluşturulan strateji desteğiyle antepfıstığı sektörünü geliştirme yönünde atılması kaçınılmaz bir adımdır.

Antepfıstığı sektöründe sorunların yoğun olarak hissedildiği işleme süreçlerine yönelik olarak müstahsil ve tüccarların tanıtım ve laboratuvar gibi ortak ihtiyaçlarını en az maliyet ile karşılamalarını sağlayacak, işleme odaklı uygun fiyatlı, hijyenik, kaliteli üretim sağlama ve depolama yapılması alanlarında müstahsil ve antepfıstığı ticaretini yapanlara yönelik bir kooperatif yapısı oluşturulmalıdır.

Yerinde ziyaretlerin ve paydaş mülakatlarının sonuçları ile sektör temsilcilerinin, sivil toplum kuruluşlarının, Oda ve Borsaların katılımı ile gerçekleştirilen çalışmalar neticesinde belirlenen ve öncelikli olarak yoğunlaşılması gereken aşağıdaki konu başlıklarına cevap verecek çözümleri sağlıklı, ulusal politikalar ile uyumlu ve uluslar arası iyi uygulama örneklerini bünyesinde barındıran bir kooperatif yapısını hayata geçirmektir.

- Antepfıstığı Bahçelerinde Yeterince Sulamanın Yapılamaması
- Antepfıstığı Tarımında Bitki Koruma Uygulamalarının Bilinçsiz Yapılması
- İşleme Sanayinin Kendini Yenileyememesi
- Taze Kavlatma ve Kontrollü Depoculuk
- Tanıtımın İç ve Dış Pazara Kalite ve Sağlığa Etkisi Yönünden Gerektiği Gibi Yapılamaması
- Kayıt Dışılık
- Teknoloji ve Makine Kullanımı ve Temini
- Fiyat İstikrarı, Kalite Fiyat Dengesi
- Verimin Arttırılması
- Örgütlenme Eksikliği

Antepfıstığı sektörünün birlik ve beraberlik içinde çalışmasını sağlamak üzere şeffaf bir yapılanma zemininde, kooperatif çatısı altında üyelerine hizmet sunmasını sağlayacak bir yapı kurulması sektörel anlamda toparlayıcı ve birleştirici bir etki sunacaktır.

Ürünün doğru işlenmesi ve üretim teknolojilerinin geliştirilmesi ve sektörün bir arada çalışmasını sağlamak üzere kooperatif modeli aşağıdaki ilkeler çerçevesinde ulusal ve uluslar arası iyi uygulama örnekleri üzerinden bir kıyaslama uygulaması yapılarak kurulmalıdır.

1. Gönüllü ve Herkese Açık Üyelik
2. Üyeler Tarafından Gerçekleştirilen Demokratik Denetim
3. Üyelerin Ekonomik Katılımı
4. Özerklik ve Bağımsızlık
5. Eğitim, Öğrenim ve Bilgilendirme
6. Kooperatifler Arasında İşbirliği
7. Topluma Karşı Sorumluluk

Kurulum aşamasında antepfıstığı sektörü paydaşlarının katılımı ile yapılacak bir stratejik kooperatif yapısı belirleme çalışması ile iyi uygulama örnekleri üzerinden yerel dinamikler ile en örtüşen model yapılandırılarak, 2013 yılı içinde faaliyete geçirilmesi hedeflenmelidir.

İyi Tarım Uygulamaları Sistemi'nin Yaygınlaştırılması

Tarımsal kalkınma konusundaki en etkili ve çevresel açıdan sürdürülebilir bir yöntem olarak ülkemizde 08 Mayıs 2004 tarihinden itibaren yürürlüğe giren İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik ile tanımlanan İyi Yarım Uygulamaları Sistemi'nin fayda ve katkılarından yola çıkılarak, antepfıstığı sektöründe yaygınlaştırılması sağlanmalıdır.

Türkiye'deki İyi Tarım Uygulamaları Sistemi uluslararası olarak uygulanan GLOBALGAP rehber alınarak hazırlanmıştır. GLOBALGAP dünyanın her köşesinden ithalat yapan Avrupa perakendecilerinin sattıkları ürünleri uluslararası standartlarda kabul edilen minimum şartları karşıladıklarına dair ürün güvencesi verir.

İyi Tarım Uygulamaları çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimin yapılması, doğal kaynakların korunması, tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik ile gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla yapılan bir tarımsal üretim biçimidir. Tarımsal üretim sistemini sosyal açıdan yaşanabilir, ekonomik açıdan karlı ve verimli, insan sağlığını koruyan, hayvan sağlığı ve refahı ile çevreye önem veren bir hale getirmek için uygulanması gereken işlemleri tanımlayan bir altyapı oluşturur.

Çiftçinin iyi tarım uygulamaları, hasat ve hasat sonrası riskler, örnek çiftçilik modelleri, aflatoksin hakkında bilinçlendirme konularına yönelik olarak eğitim alt yapısının kurulacaktır. Portal üzerinden bir altyapı hazırlanacaktır.

Sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde çevreye karşı sorumlu ve duyarlı, aynı zamanda ekonomik bir tarımsal üretim sistemini antepfıstığı sektörüne özgün bir model ile geliştirmek ve gelecek kuşaklara sağlıklı toprak ve su gibi doğal kaynakları bırakmış olmak hedeflerine yönelik ulusal ve uluslar arası olarak kabul gören bir altyapı kurulmuş olacaktır. Bu altyapı çerçevesinde, mesleki kuruluşlar, gübre üreticileri, Tarım Kredi Kooperatifleri gibi kurumlar arasında sıkı bir iş birliği ile çiftçilerin bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

Çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimin yapılmasına, doğal kaynakların korunması ve tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik ile güvenilir ürün arzı sağlamaya yönelik olarak "İyi Tarım Uygulamalarına İlişkin Yönetmelik" esasları dahilinde bireysel (gerçek veya tüzel kişilik) veya grup (üretici örgütü veya müteşebbis) hâlinde iyi tarım uygulamaları kriterlerine uygun tarımsal faaliyette bulunan/bulunacak olan üreticilere destek imkanları da mevcut sistem içinde tanımlanmış olup, antepfıstığı sektörü paydaşlarının bu desteklerden faydalanması da sağlanacaktır.

Araştırma ve Geliştirme Merkezi

Proje süresince antepfıstığı sektörü paydaşlarının çalıştaylar ve sivil toplum kuruluşlarında gerçekleştirilen yerinde ziyaretler ile bir araya gelmeleri sağlanmıştır. Birçok farklı kişi ve kuruluşun becerileri, deneyimleri ve bilgi kaynaklarını bir araya getiren ve bu paydaşların yaratıcılıklarını temel alıp bunları daha da güçlendiren süreçler, sadece çiftçilerin gereksinimlerine daha iyi yanıt veren yeni teknolojiler ya da kurumlar yaratmakla kalmazlar. Bu süreçler, tüm paydaşların değişen koşullara uyum sağlamak için bir arada çalışabilen farklı ortakların oluşturduğu daha canlı ve uyumlu bir inovasyon sistemi yaratırlar. Belirli inovasyonlar sadece belirli durumlarda ve kısıtlı sürelerle işe yarar, dolayısı ile çiftçilerin ve kalkınma ortaklarının inovasyon kapasitelerinin güçlendirilmesi ve korunması gerekir.

Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü ve özellikle yerel üniversiteler tarafından aşağıdaki temel konu başlıklarına yönelik olarak Ar- Ge çalışmaları gerçekleştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

- Yeni Ürün Geliştirme (yetiştirme modelleri ve farklı türlerin geliştirilmesi)
- Ürün Geliştirme
- Teknoloji Geliştirme

AR-Ge çalışmaları işletme sahiplerinin münferit çabaları ile sürdürülmekte olup, akademik olarak da yine bazı çalışmalar yapılmaktadır. Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü tarafından da ürün geliştirmeye yönelik faaliyetler gerçekleştirilmektedir.

Ulusal ve uluslararası destek ve teşvik mekanizmalarından yararlanan, sektörün ihtiyaçlarını takip eden ve cevap veren bir Ar-Ge Merkezi faaliyeti gerçekleştirilmelidir.

Proje yönetimini ve fayda değerlendirmesini netleştirmekte önemli adımlardan biri olarak izlenmesi gereken yöntem; belirli bir teknolojiyi, uygulamayı, sistemi ya da projeyi değerlendirmeyi sağlayacak bir dizi performans parametresi ve değerlendirme kriteri belirlemektir. Antepfıstığı sektörüne özgü yeni değerlendirme yöntemleri geliştirilip kullanılırken 6 temel ilke önerilmektedir.

- Biyoçeşitliliği artırmak
- Doğal sınırlar dahilinde çalışmak
- Sorunların kökenine inip çözüm getirmeyi hedeflemek
- Toprak kalitesini ve verimliliği aşama aşama artırmak
- İnovasyon kapasitesini geliştirmek
- Kendi kendini idame edebilecek çözümleri tercih etmek

Başarılı ar-ge girişimlerinin hemen hemen tümünde konuların mantıklı, kademeli bir şekilde uygulamaya alınması gerekmektedir. Yukarıda tanımlanan temel ilkelerden elde edilmiş genel kabul görmüş performans parametrelerine dayalı titiz proje değerlendirme süreçleri kullanılarak en fazla umut vaat eden ve en uygun maliyetli yaklaşımlar belirlenmelidir.

Kalkınma ajansları ve fon sağlayıcıları farklı yaklaşımlara ve stratejilere yatırım yapmalı, her birine uygun maliyetli ve sürekli gelişen antepfıstığı sektörünü temin eden projeler üretilmesini teşvik etmelidir.

Antepfıstığı sektörü ihtiyaçlarını yeni ürün geliştirme , yetiştirme modelleri ve farklı türlerin geliştirilme, ürün geliştirme ve teknoloji geliştirme alanlarında karşılayacak Antepfıstığı Araştırma

Enstitüsü ve yerel üniversitelerin akademik ve teknik bilgisi ile TEKNOPARK altyapısının aynı çatı altında bir Araştırma ve Geliştirme Merkezi çatısı altında hareket etmesi sağlanmalıdır.

Bireysel ya da müteşebbis kaynaklı inovasyon ihtiyaçlarına yönelik çalışma yapmak, patent ve marka oluşumuna destek olmak, teknoloji standardizasyonunu sağlamak üzere Araştırma ve Geliştirme Merkezi yol gösterici olmalıdır.

Araştırma ve Geliştirme Merkezi ile Kooperatif çalışmaları paralel şekilde yürütülmelidir ve antepfıstığı sektörünün nabzı sağlıklı şekilde tutulmalıdır.

Antepfıstığı Sektörü Veri Tabanı

Proje süresince gerek literatür taramaları gerek sektör paydaşlarının sektörel sağlıklı bilgi aktarımı konularına yönelik olarak istatistiki bilgilerin standardizasyonu, güvenilirliği ve yeterliliği ile ilgili olarak veri güvenliğinin tam anlamı ile sağlanamadığı görülmüştür.

Üretici ve alıcı arasında saydam ve güvenilir bir ilişki kurulması, üreticilerin ürünlerini satarken bazı standartlara tabi tutulabilecekleri, yapılacak denetimler sayesinde müşterinin ne aldığını bilebileceği, üreticinin de ne satması gerektiğini bileceği bir sisteme ilişkin altyapı ilk üç yol haritası (Kooperatif, İyi Tarım Uygulamaları Sistemi'nin Yaygınlaştırılması ve Araştırma ve Geliştirme Merkezi) ile kurgulanmıştır.

Üretim, depolama, işleme, ihracat, ithalat aşamalarına yönelik Gaziantep Ticaret Borsası, Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri ve Gaziantep Ticaret Odası önderliğinde veri tabanı oluşturulması önem taşıyan diğer bir husustur. Bu veri tabanı kaynağını ana konu başlıkları aşağıda yer alan gruplamalardan alacaktır.

- Yapılacak eğitimler ile bilinçlendirilen ve sertifikalı üretim yapabilecek duruma gelen çiftçilerin ulusal / uluslararası standartlara uyumlu antepfıstığı üretim verileri
- Depolama tesislerinde bulunan ürün verileri
- Model işletmeler ile iyi üretim uygulamaları yapılan işlenmiş ürün verileri
- Yurt içi ve yurt dışı pazarlarda ham mamul ya da yarı mamul şeklinde kullanılmak üzere ticareti yapılan antepfıstığı verileri

İstatistiki veri tabanı olmanın yanı sıra antepfıstığı sektörüne yönelik web tabanlı eşleştirme merkezi kurularak, çiftçiler, işletmeciler, tedarikçiler, gıda perakendecileri ve sanayicilerinin buluşturulmasının sağlanması amacı ile “Elektronik Ticari Eşleştirme Merkezi Projesi” görevi de gören bir alt yapı üzerinden faaliyetler sunulması faydalı olacaktır.

Antepfıstığı sektörü veri tabanı kurulumu çerçevesinde “Elektronik Ticari Eşleştirme Merkezi Projesi” adımları aşağıdaki şekilde kurgulanmıştır.

1. Proje Ekibinin Oluşturulması
2. Pazar Araştırması
3. Web Sitesi Tasarımı ve Yazılımı
4. Tanıtım ve Eğitim Materyallerin Hazırlanması
5. Tanıtım Çalışmaları
6. Sistemde Hesap Açmak İsteyen Üreticilerin Değerlendirilmesi
7. Elektronik Ticari Eşleştirme Merkezi Projesi Dahilindeki Sistemin Çalışması
8. Üreticilere Eğitim Önerilmesi
9. Gıda Perakendecileri ve Sanayicileri İle Nihai Tüketiciyi Bilgilendirici Çalışma Yapılması

Antepfıstığı sektörü veri tabanı ile gıda güvenliği, ticari şeffaflık ve modern pazarlama yöntemlerinin entegre şekilde işlediği bir altyapı oluşturulmaktadır. Sektörel istatistiki verilerin de sağlıklı bir şekilde oluşması, bu verilerin tüm paydaşlar tarafından izlenebilmesinin sağlanması amacı ile kayıt altına alınması ve ulaşılabilir olması, mevcut durumun analiz edilmesi gerektiğinde güvenilir verilere ulaşılması ve kayıt dışı kaynaklı, müşteri beklentilerini karşılamayan antepfıstığı arzının en aza indirgenmesini hedefleyen bir elektronik veri tabanı oluşturulması faydalı olacaktır.

Tanıtım: Farklılaşma Stratejileri

Antepfıstığı Tanıtım Derneği ve Antepfıstığı Tanıtım Grubu (Kuru Meyve tanıtım Grubu) başta olmak üzere tüm paydaşların eşliğinde aşağıdaki algıyı sağlayacak nitelikte tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilecektir.

- Farkındalık; antepfıstığına yönelik sektör içinde ve tüketici özelinde çalışma yapılması
- Üretici birlikleri ve kooperatiflerin tanıtımı

Antepfıstığı sektörü ile ilgili sivil toplum kuruluşları, ihracatçı birlikleri, oda ve borsalar tarafından ulusal ve uluslararası platformda tanıtım faaliyetleri yürütülmüş ve hali hazırda da sürdürülmektedir.

Tanıtım faaliyetlerinde güncel pazarlama akımlarını takip ederek "farklılaşma stratejileri" geliştirmek ve antepfıstığı markasını / markalarını bu doğrultuda konumlandırmak faydalı olacaktır.

Antepfıstığı sektöründe odaklanılacak farklılaşma stratejileri, Antepfıstığı Sektörü'nün Geliştirilmesi için Yol Haritası'nın ilk 4 yol adımında tanımlanan faaliyetleri gerçekleştirdikten sonra kurulacak yapı ile oluşacak imajı aşağıdaki başlıklarda konumlandırarak tanıtım ve pazarlama yöntemleri kurgulanmalıdır.

- "Özellik" ile farklılaşma
- "Ürünün nasıl yapıldığı" ile farklılaşma
- "İlk olma" yoluyla farklılaşma
- "En son/yeni olma" yoluyla farklılaşma (yeni işleme, üretim, teknolojileri alanında)
- "Köklülük" ile farklılaşma

Tablo Listesi		
Tablo No	Tablo Adı	Kaynak
Tablo 1	Ülkelerin Yıllara Göre Antepfıstığı Üretimi (Ton)	FAO
Tablo 2	Dünya Antepfıstığı İhracat Rakamları (Bin \$)	UN COMTRADE
Tablo 3	Türkiye'nin 2008-2012 Antepfıstığı İhracatı	TÜİK
Tablo 4	Türkiye'nin Antep Fıstığı İhracatı (Bin \$)	Ekonomi Bakanlığı
Tablo 5	Gaziantep ve Bölgesi'nin 2010-2012 Antepfıstığı İhracatı	GAİB
Tablo 6	Türkiye'nin Toplam İhracatı İçinde Kuru Meyve ve Mamulleri (Bin \$)	E-Birlik.net
Tablo 7	Mal Grupları Bazında Türkiye Geneli Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatı (Bin \$)	E-Birlik.net
Tablo 8	Mal Grupları Bazında Türkiye Geneli Kuru Meyve ve Mamulleri İhracatı (Ton)	E-Birlik.net

Paydaş Çalıştayı Katılımcı Listesi (07 Aralık 2012)

Selim ARPACI	• ANTEPFISTIĞI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
Funda SURAN	• ANTEPFISTIĞI TANITIM DERNEĞİ
Prof. Dr. Mehmet D. ÖNER	• GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
Serpil GÜNDOĞDU	• NİZİP TİCARET ODASI
Ömer ÇELİK	• GAZİANTEP TİCARET BORSASI
Süleyman SAMLI	• SEKTÖR TEMSİLCİSİ
H. İbrahim AVSAROĞLU	• NİZİP TİCARET ODASI
Ali TEKİN	• ANTEPFISTIĞI ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
Yusuf EMRE	• SEKTÖR TEMSİLCİSİ
Kenen SEÇKİN	• TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI GAZİANTEP ŞUBESİ
Mehmet Enver BAL	• GAZİANTEP ŞİRA HANLARI VE FISTIKÇILAR SİTESİ SİMSARLAR ESNAF ODASI BAŞKANLIĞI
Vakkas KOCA	• İPEKYOLU KALKINMA AJANSI
Serdar İNCE	• GAZİANTEP SANAYİ ODASI
Can SAMLI	• SEKTÖR TEMSİLCİSİ

Yerinde Ziyaret Görüşme Planı (25-26 Aralık 2012)

Format resim olarak yapıştırılacak.

Strateji Çalıştay Grup Listesi (09 Aralık 2013)

Grup-1

Selim Arpacı	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü
Mustafa Çalışkan	Antepfıstığı Araştırma Enstitüsü
Abdülkadir Deniz	Serbest Ziraat Mühendisi/Üretici
Ümran Eldoğan	Antepfıstığı Araştırma İstasyonu
Mehmet Öner	Gaziantep Üniversitesi
M. Hanifi Şen	Şahin Bey Ziraat Mühendisleri Odası
Serkan Görgülü	Sektör Temsilcisi
Halil Arıkök	Sektör Temsilcisi
Taner Yurtseven	Sektör Temsilcisi

Grup-2

Yusuf Emre Sektör Temsilcisi	
Fevzi Tabur Gaziantep Ticaret Borsası	
Müslüm Erdoğan Sektör Temsilcisi	
Cem Bilim Antepfıstığı Araştırma	
M.Zeki Rastgeldi İpekyolu Kalkınma Ajansı	
Ahmet Özel Fıstık Çıtlatma Gatem	
Fatih Balcı Gıda Mühendisliği Bölümü	

Grup-3

Bilge Dağdelen Sektör Temsilcisi
Suat Demirbilek Nizip Ticaret Odası
Vakkas Koca İpekyolu Kalkınma Ajansı
Bayram Marangoz Sektör Temsilcisi
Fatma Karlı Sektör Temsilcisi
Ali Tekin Antepfıstığı Araştırma İstasyonu
A.Coşkun Dalgıç Gaziantep Üniversitesi
Veli Bülent Aydemir Sektör Temsilcisi
Can Samlı Sektör Temsilcisi

Grup-4

Serdar Aydoğan Günaydoğu Anadolu İhracatçı Birlikleri	
Kasım Böler Nazder Derneği	
Adnan Tepegöz Ziraat Mühendisleri Odası	
Kurban Nedret Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığı	
Cemalettin Alparslan Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığı	
Kerem Akdoğan GAP İdaresi	
Bülent Özdemir Sektör Temsilcisi	

Grup-5

Cumali Gök Sektör Temsilcisi	
Ergün Uğurluer Gıda Mühendisleri Odası	
Aykut Önder Barazi Gaziantep Üniversitesi	
Ali Özpolat Gaziantep Sanayi Odası	
Adnan Ünverdi Gaziantep Sanayi Odası	
Recep Oktay Sektör Temsilcisi	
Mustafa Akif İlhan Gap-Teyap	